

Γραφείο Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων

ΕΓΓΡΑΦΟ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΑΓΟΡΑΣ Η ΟΠΟΙΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ:

- (1) ΤΟΝ ΟΡΙΣΜΟ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ**
- (2) ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ**
- (3) ΤΗΝ ΑΠΟΣΥΡΣΗ ΤΩΝ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ**

**ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΣΕ
ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΕΣΗ ΓΙΑ ΟΙΚΙΑΚΟΥΣ ΚΑΙ ΜΗ ΟΙΚΙΑΚΟΥΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ
(ΣΥΣΤΑΣΗ ΗΜ 17/12/2007)**

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 7 ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2002/21/ΕΚ

Αριθμός Εγγράφου:	ΓΕΡΝΕΤ ΕΑ1(2007)/ 2015
Ημερομηνία:	30/06/2015

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ 1	ΣΥΝΟΨΗ	5
ΜΕΡΟΣ 2	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
2.1	Νομοθετικό Πλαίσιο	8
2.2	Προσέγγιση ΕΡΗΕΤ.....	10
2.3	Συνεργασία με την Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού (ΕΠΑ).....	12
2.4	Δομή Εγγράφου.....	12
ΜΕΡΟΣ 3	ΟΡΙΣΜΟΣ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	13
3.1	Εισαγωγή.....	13
3.2	Κριτήρια για τον ορισμό της σχετικής αγοράς	14
3.3	Η ευρύτερη λιανική αγορά πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο και παροχής λιανικών τηλεφωνικών υπηρεσιών.	15
3.3.1	Υποκαταστασιμότητα της πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο μέσω σταθερής και μέσω κινητής τηλεφωνίας	17
3.3.2	Υπάρχει ενιαία αγορά που να περιλαμβάνει πρόσβαση και παροχή δημοσίων τηλεφωνικών υπηρεσιών σε σταθερή θέση;.....	19
3.3.3	Υποκαταστασιμότητα της στενοζωνικής πρόσβασης από ευρυζωνική πρόσβαση	21
3.3.4	Συμπεράσματα	22
3.4	Ορισμός αγοράς πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση (αγορά 1 ως η Σύσταση ημ. 17/12/2007).....	23
3.4.1	Εισαγωγή	23
3.4.2	Διαθέσιμες μορφές στενοζωνικής πρόσβασης στο Δημόσιο Τηλεφωνικό Δίκτυο σε σταθερή θέση στην Κυπριακή αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών.....	23
3.4.2.1	Υποκαταστασιμότητα πρόσβασης μέσω εναλλακτικής τεχνολογίας και παραδοσιακής σταθερής τηλεφωνικής πρόσβασης (PSTN/ISDN).....	26
3.4.2.2	Ανήκουν όλες οι μορφές στενοζωνικής πρόσβασης από σταθερή θέση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο στην ίδια σχετική αγορά;	26
3.4.3	Εξέταση του εάν υπάρχει διαχωρισμός οικιακών και μη οικιακών πελατών στην σχετική αγορά.....	30
3.4.4	Συμπέρασμα αναφορικά με τη σχετική Αγορά Προϊόντων/Υπηρεσιών	31
3.4.5	Η σχετική Γεωγραφική Αγορά	31
ΜΕΡΟΣ 4	ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΡΙΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ	32
4.1	Εισαγωγή.....	32
4.2	Κριτήριο 1: Παρουσία υψηλών και μη παροδικών φραγμών εισόδου στις εν λόγω αγορές	32
4.2.1	Ύπαρξη υψηλών εφάπαξ εξόδων (sunk costs)	33
4.2.2	Οικονομίες κλίμακας, σκοπού και πυκνότητας.....	35
4.2.3	Συμπέρασμα	35
4.3	Κριτήριο 2: Διάρθρωση αγοράς που δεν τείνει προς την κατεύθυνση αποτελεσματικού ανταγωνισμού μέσα στον σχετικό χρονικό ορίζοντα	36
4.3.1	Μερίδια αγοράς	36
4.3.2	Συμπέρασμα	38

4.4	Κριτήριο 3: Ανεπάρκεια της εφαρμογής μόνον της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού για την αντιμετώπιση των αδυναμιών της αγοράς.....	39
4.4.1	Συμπέρασμα	40
4.5	Γενικό συμπέρασμα ως προς την αγορά πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση	40
ΜΕΡΟΣ 5	ΑΠΟΣΥΡΣΗ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	41
5.1	Εισαγωγή.....	41
5.2	Σημερινό Ρυθμιστικό Πλαίσιο	41
5.3	Συνέπειες Υφιστάμενης Ρύθμισης.....	42
5.4	Αξιολόγηση Επιπτώσεων Απόσυρσης Ρυθμιστικών Υποχρεώσεων.....	43
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	– Επιστολή Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού.....	45
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β	– Ερωτηματολόγιο προς Παροχείς	46
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ	– Απαντήσεις Παροχέων στο Ερωτηματολόγιο του Παραρτήματος Β	47
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ	– Γλωσσάριο	48
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε	– Έρευνες Αγορών Οικιακών και Επιχειρηματικών Καταναλωτών	50
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ	– Έγγραφο Σχολίων Παροχέων στη Δημόσια Διαβούλευση	51

ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ/ΠΙΝΑΚΩΝ

Γράφημα 1:	Εξέλιξη στον αριθμό χρηστών κινητής τηλεφωνίας.....	18
Γράφημα 2:	Σύνολο Συνδρομητών Ευρυζωνικών Υπηρεσιών.....	23
Γράφημα 3:	Ενεργές Συνδέσεις.....	26
Πίνακας 1:	Τιμές Πρόσβασης.....	28
Γράφημα 4:	Αριθμός Συνδρομητών ISDN 2B+D.....	29
Γράφημα 5:	Αριθμός Συνδρομητών ISDN 30B+D.....	30
Γράφημα 6:	Μερίδια Σταθερών Συνδέσεων.....	38
Γράφημα 7:	Ποσοστό Συνδρομητών Στενοζωνικών και Ευρυζωνικών Συνδέσεων CYTA	39

ΜΕΡΟΣ 1 ΣΥΝΟΨΗ

Σύμφωνα με το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ο Επίτροπος Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΡΗΕΤ) καλείται να ορίσει σχετικές αγορές στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες, καθώς και τη γεωγραφική διάσταση κάθε αγοράς μέσα στην επικράτεια, σύμφωνα με τη διαδικασία για τον ορισμό αγοράς η οποία περιγράφεται στην Οδηγία Πλαίσιο¹ και λαμβάνοντας υπόψη σχετικές Συστάσεις για τις Σχετικές Αγορές^{2 3} «Συστάσεις». Στη συνέχεια ο ΕΡΗΕΤ οφείλει να αναλύσει το καθεστώς του ανταγωνισμού που υφίσταται σε κάθε αγορά και να αξιολογήσει το ενδεχόμενο καθορισμού οργανισμού/ών με Σημαντική Ισχύ στην Αγορά («ΣΙΑ»), λαμβάνοντας υπόψη τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής για την Ανάλυση και τη Σημαντική Ισχύ στην Αγορά⁴ («Κατευθυντήριες γραμμές για ΣΙΑ»). Η διαδικασία ανάλυσης αγοράς πρέπει να γίνει το συντομότερο δυνατό μετά την έκδοση ή οποιαδήποτε ενημέρωση της Σύστασης, σύμφωνα με το άρθρο 16 της Οδηγίας Πλαίσιο και τα σχετικά Επεξηγηματικά Έγγραφα της Επιτροπής^{5 6} τα οποία συνοδεύουν αντίστοιχα τις πιο πάνω Συστάσεις. Επίσης σύμφωνα με το πιο πάνω άρθρο 16 της Οδηγίας Πλαίσιο, ως αυτό τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2009/140/ΕΚ⁷

1 Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (ΕΕ L 108 της 24.4.2002, σελ.33), (Οδηγία Πλαίσιο). Μεταφέρθηκε στην Κυπριακή Νομοθεσία ως Ν.112(Ι)/2004. Η Οδηγία αυτή και το υπόλοιπο Κοινοτικό Πλαίσιο του 2002 για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες έχουν τροποποιηθεί με την Οδηγία 2009/136/ΕΚ, την Οδηγία 2009/140/ΕΚ και τον Κανονισμό 1211/2009 που εκδόθηκαν την 25η Νοεμβρίου 2009, το περιεχόμενο των οποίων έχει ενσωματωθεί στην Κυπριακή Νομοθεσία στον Νόμο Ν.112(Ι)/2004.

2 «Σύσταση της Επιτροπής της 17ης Δεκεμβρίου 2007» αναφορικά με σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση σύμφωνα με την Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (Ε(2007)5406 της 17ης Δεκεμβρίου 2007, ή άλλως 2007/879/ΕΚ, ΕΕ L 344/65 της 28.12.2007, σελ. 65). Μεταφέρθηκε στην Κυπριακή Νομοθεσία με τις Κανονιστικές Διοικητικές Πράξεις Κ.Δ.Π.147/2005 και Κ.Δ.Π.148/2005 ως εκάστοτε τροποποιούνται.

3 «Σύσταση της Επιτροπής της 9ης Οκτωβρίου 2014 σχετικά με σημαντικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση, σύμφωνα με την Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών»(2014/710/ΕΕ της 9ης Οκτωβρίου 2014, L295/79 της 9.10.14 σελ.79).

⁴ Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής της 11^{ης} Ιουλίου 2002 για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση/ αξιολόγηση ύπαρξης Σημαντικής Ισχύος στην αγορά βάσει του κοινοτικού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (2002/C/165/03 της 11/07/2002). Μεταφέρθηκε στην Κυπριακή Νομοθεσία στα Διατάγματα Κ.Δ.Π.147/2005 και Κ.Δ.Π.148/2005, ως εκάστοτε τροποποιούνται.

⁵ Explanatory Note - Accompanying Document to the Commission Recommendation on Relevant Product and Service Markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services – C(2007)5409.

⁶ Explanatory Note - Accompanying Document to the Commission Recommendation on Relevant Product and Service Markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services-SWD(2014)298.

⁷ Οδηγία 2009/140/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του συμβουλίου της 25/11/2009 για την τροποποίηση των οδηγιών 2002/21/ΕΚ σχετικά με το κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών ,

οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές διεξάγουν ανάλυση των σχετικών αγορών βασιζόμενες στις αγορές που αναφέρονται τη Σύσταση και λαμβάνοντας ιδιαίτερος υπόψη τους τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής.

Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 22 του προοιμίου της Σύστασης της 9^{ης} Οκτωβρίου 2014, «Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να υποβάλουν στην τρικριτηριακή δοκιμασία τις αγορές που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα της σύστασης 2003/311/EK και της σύστασης 2007/879/EK, και δεν περιλαμβάνονται πλέον στο παράρτημα της παρούσας σύστασης, εφόσον αυτές υπόκεινται επί του παρόντος σε ρύθμιση δεδομένων των εθνικών συνθηκών, ώστε να εκτιμούν αν με βάση τις εθνικές συνθήκες, οι εν λόγω αγορές εξακολουθούν να επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση».

Τα τρία αυτά κριτήρια είναι:

- παρουσία υψηλών και μη παροδικών φραγμών εισόδου στην εν λόγω αγορά
- διάρθρωση αγοράς που δεν τείνει προς την κατεύθυνση αποτελεσματικού ανταγωνισμού μέσα στον σχετικό χρονικό ορίζοντα
- ανεπάρκεια της εφαρμογής μόνο της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού για την αντιμετώπιση των αδυναμιών της αγοράς.

Στη συνέχεια, ο EPHET οφείλει να αναλύσει το καθεστώς του ανταγωνισμού⁸ που υφίσταται σε κάθε αγορά και να αξιολογήσει το ενδεχόμενο καθορισμού οργανισμού/ών με Σημαντική Ισχύ στην Αγορά (ΣΙΑ), λαμβάνοντας υπόψη τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής για την Ανάλυση και τη Σημαντική Ισχύ στην Αγορά⁹ («Κατευθυντήριες Γραμμές»). Η διαδικασία ανάλυσης αγοράς γίνεται το συντομότερο δυνατό μετά τον ορισμό της αγοράς σύμφωνα με το άρθρο 16 της Οδηγίας Πλαίσιο και τα σχετικά Επεξηγηματικά Έγγραφα της Επιτροπής.^{10 11}

2002/19/EK σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες καθώς και την διασύνδεση τους, και 2002/20/EK για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

⁸ Στην περίπτωση που πληρούνται σωρευτικά τα τρία κριτήρια.

⁹ «Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του κοινοτικού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (2002/C/165/03, ΕΕ C 165 της 11.7.2002, σελ. 6). Μεταφέρθηκαν στην Κυπριακή Νομοθεσία με τα Διατάγματα Κ.Δ.Π.147/2005 και Κ.Δ.Π.148/2005 ως εκάστοτε τροποποιούνται.

¹⁰ Explanatory Note - Accompanying Document to the Commission Recommendation on Relevant Product and Service Markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services – C(2007)5409.

¹¹ Explanatory Note - Accompanying Document to the Commission Recommendation on Relevant Product and Service Markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες καθώς και την διασύνδεση τους, και 2002/20/EK για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Σε περίπτωση που με το πέρας της ανάλυσης του καθεστώτος του ανταγωνισμού σε κάθε σχετική αγορά ο ΕΡΗΕΤ καταλήγει στον καθορισμό οργανισμού/ών με ΣΙΑ, τότε στα πλαίσια άσκησης των καθηκόντων του επιβάλλει ρυθμιστικά μέτρα σύμφωνα με το άρθρο 16 της Οδηγίας Πλαίσιο με στόχο την

- προώθηση του ανταγωνισμού,
- ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς, και
- προώθηση των συμφερόντων των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο πλαίσιο της παρούσας εξέτασης, ο ΕΡΗΕΤ κατέληξε στα ακόλουθα συμπεράσματα:

A. Αναφορικά με τον ορισμό της σχετικής αγοράς:

Υπάρχει διακριτή σχετική αγορά πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση η οποία περιλαμβάνει την αγορά πρόσβασης μέσω PSTN.

B. Αναφορικά με την δοκιμασία των τριών κριτηρίων:

Τα τρία κριτήρια δεν πληρούνται σωρευτικά.

Γ. Σε σχέση με την αξιολόγηση του καθεστώτος του ανταγωνισμού στην αγορά πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση:

1. Η σχετική αγορά δεν επιδέχεται εκ των προτέρων (ex ante) ρύθμιση αφού δεν ικανοποιεί σωρευτικά τα τρία κριτήρια¹².
2. Για την σχετική αγορά οι ρυθμιστικές υποχρεώσεις θα αποσυρθούν μέσα σε χρονικό ορίζοντα 3 μηνών.

¹² Στην περίπτωση που πληρούνται σωρευτικά τα τρία κριτήρια.

ΜΕΡΟΣ 2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2.1 Νομοθετικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με το σε ισχύ Κοινοτικό Ρυθμιστικό Πλαίσιο¹³, το οποίο προσβλέπει στη δημιουργία ενός κοινού εναρμονιστικού πλαισίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στοχεύει στη μείωση των εμποδίων εισόδου στην αγορά και την ενθάρρυνση των προοπτικών για αποτελεσματικό ανταγωνισμό προς όφελος των καταναλωτών, οι προς ρύθμιση αγορές ορίζονται σύμφωνα με τις αρχές της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας περί ανταγωνισμού και παρατίθενται στις σχετικές προαναφερόμενες Συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Εφόσον αυτό δικαιολογείται από τις εθνικές συνθήκες, δυνατόν να αναγνωριστούν από τις Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές (ΕΡΑ) και άλλες αγορές, σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στα άρθρα 6 και 7 της Οδηγίας Πλαίσιο.

Ο Επίτροπος Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΡΗΕΤ) καλείται στα πλαίσια των σχετικών προνοιών της νομοθεσίας να ορίσει σχετικές αγορές στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες, καθώς και τη γεωγραφική διάσταση κάθε αγοράς μέσα στην επικράτεια, σύμφωνα με τη διαδικασία για τον ορισμό αγοράς η οποία περιγράφεται στην Οδηγία Πλαίσιο και λαμβάνοντας υπόψη τις πιο πάνω αναφερόμενες Συστάσεις¹⁴. Στη συνέχεια, ο ΕΡΗΕΤ, οφείλει να αναλύσει το καθεστώς του ανταγωνισμού που υφίσταται σε κάθε αγορά και να αξιολογήσει το ενδεχόμενο καθορισμού οργανισμού/ών με Σημαντική Ισχύ στην Αγορά (ΣΙΑ), λαμβάνοντας υπόψη τις Κατευθυντήριες Γραμμές¹⁵. Η

¹³ Βάση για το Κοινοτικό ρυθμιστικό πλαίσιο αποτελούν οι πέντε οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως έχουν τροποποιηθεί σύμφωνα με τις Οδηγίες 2009/136/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου η οποία τροποποίησε την Οδηγία 2002/22/ΕΚ, και την Οδηγία 2002/58/ΕΚ και η Οδηγία 2009/140/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου βάσει της οποίας τροποποιήθηκαν οι Οδηγίες 2002/21/ΕΚ και 2002/19/ΕΚ(ΕΕ): Οδηγία Πλαίσιο (βλ. υποσημείωση πιο πάνω).

«Οδηγία 2002/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους» (Οδηγία για την πρόσβαση, ΕΕ L 108 της 24.4.2002, σελ. 7), ως αυτές ισχύουν σήμερα.

«Οδηγία 2002/20/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (Οδηγία για την αδειοδότηση, ΕΕ L108 της 24.4.2002, σελ.21),

«Οδηγία 2002/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (Οδηγία καθολικής υπηρεσίας, ΕΕ L 108 της 24.4.2002, σελ.51), ως αυτές ισχύουν σήμερα.

«Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2002 σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (Οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, ΕΕ L 201, 31.07.2002, σελ. 37), ως αυτές ισχύουν σήμερα

«Οδηγία 2002/21 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με το κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (Οδηγία –πλαίσιο), ΕΕ L 108 της 24.4.2002 σελ. 33. Οι πιο πάνω Οδηγίες μεταφέρθηκαν στην Κυπριακή Νομοθεσία με τον Ν.112(Ι)/2004 την 30η Απριλίου 2004, ως αυτές ισχύουν σήμερα.

¹⁴ Βλ. υποσημείωση 2 και 3, πιο πάνω.

¹⁵ Βλ. υποσημείωση 4, πιο πάνω.

διαδικασία εξέτασης αγοράς πρέπει να γίνει το συντομότερο δυνατό μετά την έκδοση ή οποιαδήποτε ενημέρωση της Σύστασης, σύμφωνα με το άρθρο 16 της Οδηγίας Πλαίσιο.

Σε κάθε μια από τις αναγνωρισθείσες αγορές η ΕΡΑ είναι δυνατό να επέμβει ex-ante στα πλαίσια άσκησης των καθηκόντων της, μόνο εφόσον η υπό εξέταση αγορά αξιολογείται ως μη επαρκώς ανταγωνιστική, και εφόσον οργανισμός/οί καθορίζονται με ΣΙΑ¹⁶. Ο νομοθετικός ορισμός της ΣΙΑ αντιστοιχεί ουσιαστικά στην έννοια της «δεσπόζουσας θέσης» που έχει ορισθεί στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ως «η θέση οικονομικής ισχύος η οποία επιτρέπει σε ένα οργανισμό να συμπεριφέρεται σε σημαντικό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές του, τους πελάτες τους και τελικά τους καταναλωτές». Τα ρυθμιστικά μέτρα που μπορεί να επιβληθούν από την ΕΡΑ σε αγορά όπου διαπιστώνεται ύπαρξη οργανισμού/ών με ΣΙΑ πρέπει να είναι κατάλληλα και αναλογικά και να αποσκοπούν στην επίτευξη στόχων πολιτικής, όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 8 της Οδηγίας Πλαίσιο, που περιλαμβάνουν κυρίως τα ακόλουθα:

- προώθηση του ανταγωνισμού στην προσφορά υπηρεσιών/δικτύων/σχετικών διευκολύνσεων ηλεκτρονικών επικοινωνιών,
- ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς και την,
- προώθηση των συμφερόντων των καταναλωτών.

Σε περίπτωση που η ΕΡΑ αξιολογεί μια αγορά ως αρκούντως ανταγωνιστική τότε σύμφωνα με το άρθρο 16(3) της Οδηγίας Πλαίσιο η ΕΡΑ υποχρεούται:

- (α) να μην επιβάλλει ρυθμιστικές υποχρεώσεις σε οποιοδήποτε οργανισμό,
- (β) να αποσύρει από επηρεαζόμενο/ους οργανισμό/ούς ρυθμιστικές υποχρεώσεις οι οποίες επιβλήθηκαν στο παρελθόν.

Σε σχέση με την υπό εξέταση αγορά δηλαδή την αγορά πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση για οικιακούς και μη οικιακούς καταναλωτές αυτή δεν συμπεριλαμβάνεται στη Σύσταση του 2014¹⁷, ως περιλαμβανόταν στο παράρτημα της Σύστασης του 2007¹⁸. Σύμφωνα με το προοίμιο 22 της Σύστασης 2014 οι ΕΡΑ θα πρέπει να υποβάλουν στην τρικριτηριακή δοκιμασία τις αγορές που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα της σύστασης 2003/311/ΕΚ και της σύστασης 2007/879/ΕΚ, και δεν περιλαμβάνονται πλέον στο παράρτημα της παρούσας σύστασης, εφόσον αυτές υπόκεινται επί του παρόντος σε ρύθμιση δεδομένων των

16 Βλ. το άρθρο 14 της Οδηγίας Πλαίσιο ως προς τον νομοθετικό ορισμό της ΣΙΑ.

17 Βλ. υποσημείωση 3

18 Βλ. υποσημείωση 2

εθνικών συνθηκών, ώστε να εκτιμούν αν με βάση τις εθνικές συνθήκες, οι εν λόγω αγορές εξακολουθούν να επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, ο ΕΡΗΕΤ θα εξετάσει κατά πόσο συντρέχουν σωρευτικά τα τρία κριτήρια για την Αγορά πρόσβασης που περιλαμβάνεται στη σύσταση 2007/879/ΕΚ, ώστε να αιτιολογείται η εκ των προτέρων ρύθμισή της. Επιπλέον, στην περίπτωση όπου αιτιολογείται εκ των προτέρων ρύθμιση θα πρέπει να διερευνηθεί το επίπεδο του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά και στην περίπτωση όπου υπάρχει παροχέας με ΣΙΑ να επιβληθούν οι κατάλληλες ρυθμιστικές υποχρεώσεις. Σε περίπτωση που δεν πληρούνται σωρευτικά τα τρία κριτήρια οι υφιστάμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις θα αποσυρθούν.

2.2 Προσέγγιση ΕΡΗΕΤ

Ο ΕΡΗΕΤ, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Ν.112(Ι)/2004¹⁹ και της σχετικής δευτερογενούς νομοθεσίας, ως ισχύουν σήμερα²⁰, έχει συλλέξει δεδομένα και πληροφορίες από διάφορες πηγές, από το εσωτερικό και το εξωτερικό, συμπεριλαμβανομένων των παροχέων δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, με στόχο να διεξάγει με κάθε λεπτομέρεια και στη βάση καθιερωμένων οικονομικών και νομικών αρχών τη διεξαγωγή ορισμού και ανάλυσης της σχετικής αγοράς.

Σημειώνεται ότι η ανάλυση της σχετικής αγοράς στην οποία έχει προβεί ο ΕΡΗΕΤ, περιλαμβάνει πέραν από την εξέταση της κατάστασης της αγοράς στο πρόσφατο παρελθόν και το συστατικό της «προοπτικής²¹», λαμβάνει δηλαδή υπόψη αναμενόμενες τεχνολογικές και οικονομολογικές εξελίξεις μέσα στην περίοδο που μεσολαβεί μέχρι την επόμενη ανάλυση της σχετικής αγοράς, η οποία τοποθετείται σε χρονικό ορίζοντα τριών (3) ετών από τον παρόντα χρόνο (χρονικό πλαίσιο παρούσας ανάλυσης).

Το παρόν έγγραφο τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση από τις 16/4/2015 μέχρι 15/5/2015 με στόχο τη συλλογή σχολίων από τα ενδιαφερόμενα μέρη για τη διαδικασία που έχει ακολουθηθεί και τα συμπεράσματα στα οποία ο ΕΡΗΕΤ έχει καταλήξει αναφορικά με:

- τον ορισμό σχετικής αγοράς

19 Ο περί Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών Νόμος του 2004, Ν.112(Ι)/2004, 30ης Απριλίου 2004.

20 Το περί Καθορισμού των Διαδικασιών Ορισμού και Ανάλυσης Αγορών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών Διάταγμα (Κ.Δ.Π.147/2005, ως έχει τροποποιηθεί υπό των Κ.Δ.Π.245/2006, Κ.Δ.Π.608/2007 και Κ.Δ.Π.197/2009) και την Περί Μεθοδολογίας Ορισμού των Αγορών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών Απόφαση (Κ.Δ.Π.148/2005, ως έχει τροποποιηθεί υπό της Κ.Δ.Π.196/2009).

21 Βλ. παρ. 20 των Κατευθυντήριων Γραμμών.

- το συμπέρασμα της εξέτασης των τριών κριτηρίων
- την απόσυρση των ρυθμιστικών υποχρεώσεων

σε σχέση με την αγορά:

Πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση για οικιακούς και μη οικιακούς καταναλωτές (Αγορά 1 σύμφωνα με την Σύσταση του 2007).

Όλες οι απαντήσεις και τα σχόλια που λήφθηκαν κατά τη Δημόσια Διαβούλευση είναι διαθέσιμα προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, και αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα του Γραφείου,²² με εξαίρεση πληροφορίες που θα δοθούν ως εμπιστευτικές και/ή ως επαγγελματικό απόρρητο και πάντα με βάση το Νόμο και τα βάσει αυτού εκδοθέντα Διατάγματα και τις εκδοθείσες Αποφάσεις.

Τα σχόλια των ενδιαφερομένων μερών λήφθηκαν υπόψη από τον ΕΡΗΕΤ κατά την ετοιμασία του παρόντος κειμένου κοινοποίησης το οποίο αποστέλλεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (στο εξής: «Επιτροπή») ως έγγραφο κοινοποίησης της Αγοράς 1(2007) σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7 της Οδηγίας Πλαίσιο και στη «Σύσταση Κοινοποίησης»²³.

Τέλος, σημειώνεται η εξουσία του ΕΡΗΕΤ, η οποία απορρέει από το Διάταγμα περί Καθορισμού των Διαδικασιών Ορισμού και Ανάλυσης Αγοράς, Κ.Δ.Π.147/2005 ως ισχύει σήμερα και συγκεκριμένα το άρθρο 11 εδάφιο (2) αυτού που αναφέρει ότι «ο Επίτροπος λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, την κοινοτική και κυπριακή νομοθεσία σχετικά με το επιχειρηματικό απόρρητο δύναται, κατά την κρίση του, να θεωρήσει ότι το δημόσιο συμφέρον που προκύπτει και συνδέεται με την ανάγκη για διαφάνεια απαιτεί την απόρριψη του αιτήματος των ενδιαφερομένων μερών που επιδιώκουν να μη δημοσιοποιηθεί το σύνολο ή μέρος των απαντήσεών τους, και να μην κάνει αποδεκτό ολόκληρο ή εν μέρει το αίτημα των ενδιαφερομένων μερών το οποίο αναφέρεται στο εδάφιο (1) του παρόντος Άρθρου, αναφέροντας και τη σχετική αιτιολογία»²⁴.

22 Αρ. 8(3), 18(2) του Διατάγματος περί Καθορισμού των Διαδικασιών Ορισμού και Ανάλυσης της αγοράς, Κ.Δ.Π.147/2005 ως ισχύει σήμερα.

23 «Σύσταση της Επιτροπής της 15ης Οκτωβρίου 2008 για τις κοινοποιήσεις, τις προθεσμίες και τις διαβουλεύσεις που προβλέπονται στο άρθρο 7 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών», (κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό Ε(2008) 5925), 2008/850/ΕΚ, ΕΕ L 301 της 12.11.2008, σελ. 23.

24 Άρθρο 11 εδάφιο (2), Διαχείριση Επιχειρηματικού Απορρήτου, του Περί Καθορισμού των Διαδικασιών Ορισμού και Ανάλυσης Αγορών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών Διατάγματος ως εκάστοτε τροποποιείται.

2.3 Συνεργασία με την Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού (ΕΠΑ)²⁵.

Κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας Ορισμού και Ανάλυσης της σχετικής αγοράς ο ΕΡΗΕΤ συνεργάστηκε με την Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού (ΕΠΑ) όπως επιβάλλει η Σύσταση και οι Κατευθυντήριες Γραμμές.

Η ΕΠΑ δεν έχει ένσταση με τη διαδικασία ή τα πορίσματα του ΕΡΗΕΤ για την ανάλυση των υπό αναφορά αγορών υπό την έννοια ότι αυτή πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες, κατευθυντήριες γραμμές και συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και μέσα στα πλαίσια της Νομοθεσίας που διέπει τον ΕΡΗΕΤ.

2.4 Δομή Εγγράφου

Η δομή του υπολοίπου κειμένου του παρόντος εγγράφου έχει ως εξής:

- Μέρος 3: Ορισμός της Σχετικής Αγοράς
- Μέρος 4: Εξέταση των τριών κριτηρίων
- Μέρος 5: Απόσυρση ρυθμιστικών υποχρεώσεων

- Παράρτημα Α: Επιστολή Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού
- Παράρτημα Β: Ερωτηματολόγιο προς Παροχείς
- Παράρτημα Γ: Απαντήσεις Παροχέων στο ερωτηματολόγιο του Παραρτήματος Β

- Παράρτημα Δ: Γλωσσάριο
- Παράρτημα Ε: Έρευνα καταναλωτών (οικιακών και επιχειρηματικών)
- Παράρτημα Ζ: Σχόλια Παροχέων στη Δημόσια Διαβούλευση

²⁵ Βλ. Παράρτημα Α.

ΜΕΡΟΣ 3 ΟΡΙΣΜΟΣ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

3.1 Εισαγωγή

Σύμφωνα με το άρθρο 4 της Απόφασης του²⁶, ο ΕΡΗΕΤ καλείται να προχωρήσει στη διαδικασία ορισμού των σχετικών αγορών που ανταποκρίνονται στις συνθήκες της εθνικής αγοράς και στην προκείμενη περίπτωση στην ανάλυση της σχετικής αγοράς αναφορικά με:

την πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση για οικιακούς και μη οικιακούς καταναλωτές (αγορά 1 (2007))²⁷

και στην εκτίμηση του καθεστώτος του ανταγωνισμού στις σχετικές αυτές αγορές, σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, τις προαναφερόμενες Συστάσεις και τις Κατευθυντήριες Γραμμές.

Ο στόχος της διεξαγωγής διαδικασίας ορισμού της αγοράς, η οποία αποτελεί μέσο για την αξιολόγηση της επάρκειας του ανταγωνισμού και κατ' επέκταση της αναγκαιότητας επιβολής ex-ante ρυθμιστικών υποχρεώσεων, είναι να αναγνωρίσει μέσα από μια συστηματική διαδικασία τους ανταγωνιστικούς περιορισμούς που αντιμετωπίζουν οι δραστηριοποιημένοι παροχείς σε μια αγορά. Μέσα από μια τέτοια διαδικασία αναγνωρίζονται οι πραγματικοί και οι εν δυνάμει ανταγωνιστές οι οποίοι δυνατόν να περιορίσουν αλλήλους από του να επιδεικνύουν συμπεριφορά ανεξάρτητη από αυτή που θα αναμενόταν ως αποτέλεσμα της ύπαρξης αποδοτικού ανταγωνισμού.

Το αποτέλεσμα του ορισμού της σχετικής αγοράς εξαρτάται από την κατάληξη της εφαρμογής των κριτηρίων υποκατάστασης ζήτησης και υποκατάστασης προσφοράς καθώς και από τον χρόνο που έχει καθορισθεί ως χρονικό πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης²⁸.

Σύμφωνα με πάγια νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων²⁹, μια σχετική αγορά προϊόντων υπηρεσιών περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που είναι επαρκώς εναλλάξιμα ή υποκατάστατα, όχι μόνο αναφορικά με τα αντικειμενικά τους χαρακτηριστικά, βάσει των οποίων είναι ιδιαίτερα κατάλληλα για την ικανοποίηση των διαρκών αναγκών των

26 Κ.Δ.Π. 148/2005, ως εκάστοτε τροποποιείται.

27 Σύσταση Ε.Ε. 17/12/2007

28 Η ex-ante ρύθμιση αφορά στον εντοπισμό έλλειψης επαρκούς ανταγωνισμού μέσα σε ένα συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο (=χρονικό πλαίσιο παρούσας ανάλυσης).

29 Υπόθεση 322/81, Michelin κατά Επιτροπής [1983] Συλλογή 3461, Υπόθεση C-62/86, AKZO κατά Επιτροπής, [1991] συλλογή I-3359, Υπόθεση C-333/94 TetraPak κατά Επιτροπής [1996] Συλλογή I-5951.

καταναλωτών, τις τιμές τους ή την επιδιωκόμενη χρήση τους, αλλά και τις συνθήκες του ανταγωνισμού όπως την ύπαρξη της προσφοράς και της ζήτησης στην εν λόγω αγορά. Επομένως, ο καθορισμός της σχετικής αγοράς θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη όλα τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που οι τελικοί χρήστες χρησιμοποιούν για τις ίδιες ανάγκες.

Σημειώνεται ότι η χρήση του όρου «σχετική» αγορά προϋποθέτει αξιολόγηση και της γεωγραφικής διάστασης της αγοράς³⁰, δηλαδή αξιολόγηση της τυχόν ομοιογένειας που παρατηρείται στην προσφορά/ζήτηση υπηρεσιών/προϊόντων σε μια γεωγραφική περιοχή και η οποία δύναται να την διακρίνει από γειτονικά εδάφη ή γειτονική γεωγραφική περιοχή, στην οποία οι συνθήκες ανταγωνισμού είναι ουσιαστικώς διαφορετικές³¹.

Επιπρόσθετα, αναγνωρίζεται ότι παραδοσιακά³² στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών το γεωγραφικό εύρος μιας αγοράς καθορίζεται συχνά από την έκταση που καλύπτει το σχετικό δίκτυο ή/και από πιθανούς νομοθετικούς ή ρυθμιστικούς περιορισμούς που επιβάλλονται ως προς το δικαίωμα παροχής των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών.

3.2 Κριτήρια για τον ορισμό της σχετικής αγοράς

Οι κύριοι ανταγωνιστικοί περιορισμοί που μελετώνται κατά την αξιολόγηση της συμπεριφοράς των παροχέων σε μια αγορά αφορούν στη

- (α) δυνατότητα υποκατάστασης από την πλευρά της ζήτησης³³, και τη
- (β) δυνατότητα υποκατάστασης από την πλευρά της προσφοράς³⁴.

Ένας τρίτος παράγοντας ανταγωνιστικού περιορισμού που μπορεί να λαμβάνεται υπόψη αφορά το ενδεχόμενο εν δυνάμει (δυνητικού) ανταγωνισμού. Η διαφορά μεταξύ του εν δυνάμει ανταγωνισμού και της δυνατότητας υποκατάστασης της ζήτησης έγκειται στο γεγονός ότι η υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης αντιδρά σχετικά άμεσα σε πιθανή αύξηση τιμής ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας χωρίς σημαντικά έξοδα επένδυσης, ενώ ο εν δυνάμει ανταγωνισμός

30 Βλ. έγγραφο BEREC BoR(14)73

31 Βλ. π.χ. Υπόθεση 27/76 United Brands κατά Επιτροπής [1978] Συλλογή 207.

32 Υπόθεση IV/M.1025, Mannesmann/Olivetti/Infostrada.

33 Επιτρέπει τον καθορισμό των προϊόντων προς τα οποία οι χρήστες μπορούν να στραφούν σε περίπτωση που παρατηρηθεί σχετική αύξηση τιμής σε ένα προϊόν της ίδιας αγοράς. Δεν είναι απαραίτητη η στροφή της πλειοψηφίας των καταναλωτών σε ένα άλλο προϊόν. Αρκεί ένας επαρκής αριθμός καταναλωτών να μεταπηδήσει σε άλλο προϊόν για να καταστήσει την αλλαγή της τιμής μη κερδοφόρα.

34 Επιτρέπει την αξιολόγηση της δυνατότητας εισόδου παροχέων που δεν είναι ενεργοί στη σχετική αγορά ως αποτέλεσμα της σχετικής αύξησης στην τιμή προσφοράς.

χρειάζεται περισσότερο χρόνο πριν ξεκινήσει να προσφέρει υπηρεσίες στην αγορά και η εισοδός του συνοδεύεται από σημαντική επένδυση.

Ο ΕΡΗΕΤ στα πλαίσια του ορισμού της σχετικής αγοράς έλαβε υπόψη τα κριτήρια που αφορούν τη δυνατότητα υποκατάστασης από την πλευρά της ζήτησης και της προσφοράς, ενώ έκανε χρήση σε αυτά τα πλαίσια τον «έλεγχο υποθετικού μονοπωλίου³⁵» (Hypothetical Monopolist Test ή SSNIP Test = Small but Significant Non-transitory Increase in Price). Στα πλαίσια αυτού του ελέγχου (SSNIP) μια υπηρεσία (ή ομάδα υπηρεσιών) συνιστά σχετική αγορά εάν ένας υποθετικά μονοπωλιακός παροχέας μπορεί να επιβάλει μια μικρή (5-10%) και όχι μεταβατική αύξηση στην τιμή της υπηρεσίας πέραν του επιπέδου που ορίζει ο ανταγωνισμός χωρίς να μειωθούν οι πωλήσεις του σε σημείο που η αύξηση αυτή να τον καθιστά μη επικερδή³⁶.

Ο ΕΡΗΕΤ έλαβε υπόψη του τη σχετική Ανακοίνωση³⁷ της Επιτροπής καθώς και τον παράγοντα του εν δυνάμει (δυναμικού) ανταγωνισμού κατά την αξιολόγηση του καθεστώτος του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά.

3.3 Η ευρύτερη λιανική αγορά πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο και παροχής λιανικών τηλεφωνικών υπηρεσιών.

Οι ηλεκτρονικές επικοινωνίες χαρακτηρίζονται από δύο επίπεδα ανταγωνισμού: την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στους τελικούς χρήστες (λιανικό επίπεδο) και την παροχή πρόσβασης και άλλων ευκολιών δικτύου ώστε να είναι εφικτή η παροχή τέτοιων υπηρεσιών (χονδρικό επίπεδο)³⁸. Στην παρούσα ανάλυση εξετάζεται η λιανική αγορά πρόσβασης από σταθερή θέση δηλαδή η αγορά που αφορά τους τελικούς χρήστες.

Από την τελευταία εξέταση της αγοράς πρόσβασης, στην αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών πέραν της μικρής αλλά σταθερής αύξησης του συνολικού αριθμού των χρηστών της κινητής τηλεφωνίας στην Κύπρο, βλ. Γράφημα 1, υπήρξαν ορισμένες εξελίξεις που επηρεάζουν τη σταθερή τηλεφωνία, κυρίως η αύξηση της ευρυζωνικής διείσδυσης και η αύξηση της παροχής

35 Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής για την Πρόσβαση (ΕΕ C 265 της 22.8.1998, σελ. 2), παρ. 46 και Υπόθεση T-83/91, Tetra Pak κατά Επιτροπής [1994] Συλλογή II-755, παρ. 68. Σημειώνεται ότι για τους σκοπούς της παρούσας ανάλυσης ο έλεγχος SSNIP χρησιμοποιείται ως εργαλείο αξιολόγησης της ύπαρξης ανταγωνισμού μεταξύ διαφορετικών προϊόντων ή υπηρεσιών.

36 Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές, παρ.40.

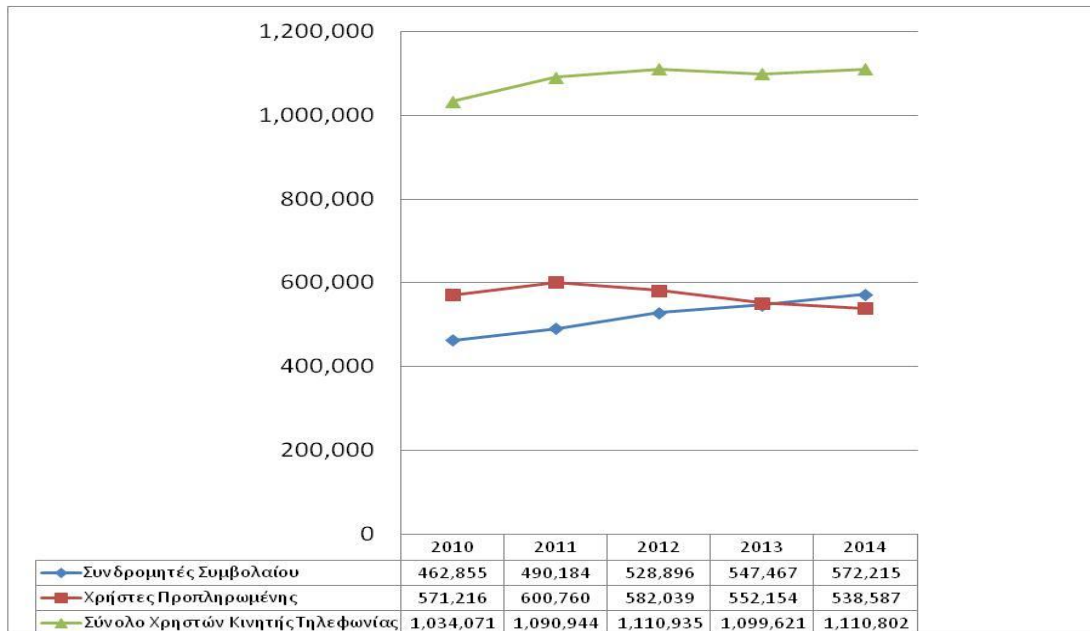
37 Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού (ΕΕ C 372 της 9.12.1997, σ. 5).

38 Υπόθεση 322/81, Michelin κατά Επιτροπής [1983] Συλλογή 3461.

δεσμοποιημένων υπηρεσιών που περιλαμβάνουν τηλεφωνία και ευρυζωνική πρόσβαση³⁹. Μια σημαντική εξέλιξη που ενισχύει τα πιο πάνω είναι η δεδηλωμένη απόφαση του εγκαταστημένου παροχέα (CYTA)⁴⁰ για μετεξέλιξη του δικτύου του σε δίκτυο IP μέσα σε δύο χρόνια. Αυτό θα έχει επιπτώσεις στα προσφερόμενα χονδρικά προϊόντα και τον τερματισμό των υπηρεσιών επιλογής/προεπιλογής φορέα μέσα σε δύο χρόνια (:κατάργηση προσφοράς του προϊόντος σε νέους πελάτες και σταδιακή μεταφορά των υφιστάμενων σε εναλλακτικά προϊόντα (naked xdsl)). Επιπρόσθετα, υπηρεσίες χονδρικής ενοικίασης θα συνεχίσουν να παρέχονται σε υφιστάμενους πελάτες⁴¹ για περίοδο 2 χρόνων αφού μεταφερθούν σε προϊόντα BBT με τον παράλληλο τερματισμό της προσφοράς σε νέους πελάτες. Πρόθεση της CYTA είναι να καταργήσει την προσφορά χονδρικής ενοικίασης της γραμμής και να μεταφερθούν οι πελάτες των εναλλακτικών παροχέων χωρίς πρόσθετο τέλος σε υπηρεσία ευρυζωνικής πρόσβασης (naked xdsl).

Αυτό υποδηλώνει ότι η ευρυζωνική πρόσβαση που υποστηρίζει την παροχή υπηρεσιών φωνής⁴² πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω για να διαπιστωθεί εάν τα όρια της σχετικής αγοράς πρόσβασης από σταθερή θέση όπως έχουν καθοριστεί στην προηγούμενη εξέταση αγοράς εξακολουθούν να ισχύουν ή εάν έχουν διαφοροποιηθεί.

Γράφημα 1: Εξέλιξη στον αριθμό χρηστών κινητής τηλεφωνίας

39 Σύμφωνα με στοιχεία του ΓΕΡΗΕΤ υπήρξε αύξηση των συνδρομητών 25,27%% από το 2010-2014. Βλ. γράφημα. 2 σελ. 23

40 Όπως παρουσιάστηκε στο ΓΕΡΗΕΤ στις 3 Φεβρουαρίου 2015.

41 Στις 30/6/2014 υπήρχαν 3313 γραμμές.

42 Μέσω VoIP, VoB.

Μέσα στα πλαίσια της ανάλυσης θα εξετασθεί:

- α) Εάν υπάρχει υποκαταστασιμότητα της σταθερής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σταθερής μέσω κινητής τηλεφωνίας (δηλαδή εάν υπάρχει ενιαία αγορά σταθερής και κινητής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο).
- β) Εάν υπάρχει μία ενιαία λιανική αγορά για πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση και για την παροχή δημοσίων τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση.
- γ) Εάν η σταθερή ευρυζωνική πρόσβαση αποτελεί υποκατάστατο της στενοζωνικής σταθερής πρόσβασης.

3.3.1 Υποκαταστασιμότητα της πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο μέσω σταθερής και μέσω κινητής τηλεφωνίας

Ένα πρώτο ερώτημα που πρέπει να εξετασθεί είναι η τυχόν υποκαταστασιμότητα σταθερής και κινητής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο. Από άποψη ζήτησης, το ερώτημα εδώ αναφέρεται στο βαθμό που ένας συνδρομητής θα θεωρούσε την πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο μέσω κινητής σύνδεσης υποκατάστατο της πρόσβασης στο δίκτυο αυτό μέσω πρόσβασης από σταθερό σημείο.

Η Επιτροπή, δεν έχει μέχρι σήμερα διαφοροποιήσει τη θέση της που υποστηρίχθηκε σε ένα αριθμό αποφάσεων⁴³, ότι υπάρχει μια ξεχωριστή αγορά για υπηρεσίες στις κινητές επικοινωνίες που δεν θεωρούνται υποκατάστατο για υπηρεσίες από σταθερές θέσεις. Η ΕΕ σημειώνει ότι η βασική διαφορά μεταξύ κινητών και σταθερών υπηρεσιών είναι η υπάρχουσα κινητικότητα (mobility) που προσφέρεται στις κινητές επικοινωνίες.

Στην Κύπρο, όπως και σε άλλες χώρες, υπάρχουν κάποιοι συνδρομητές για τους οποίους η πρόσβαση σε κινητό δίκτυο μπορεί ενδεχομένως να αποτελέσει ικανοποιητικό υποκατάστατο της πρόσβασης στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο.

Όμως, η πρόσβαση τόσο σταθερής όσο και κινητής τηλεφωνίας εξακολουθεί να είναι το πιο

43 Απόφαση Επιτροπής 10 Ιουλίου 2002, Υπόθεση No. COMP/M.2803 – TeliaSonera; Απόφαση Επιτροπής 20 Σεπτεμβρίου 2001, Υπόθεση No. COMP/M.2574 – Pirelli/Edizione/Olivetti/Telecom Italia; Απόφαση Επιτροπής 20 Σεπτεμβρίου 2001, Υπόθεση No. COMP/M.1439 – Telia/Telenor, και Απόφαση Επιτροπής 12 Απριλίου 2000, Υπόθεση No. COMP/M.1795 – Vodafone Airtouch/Mannesmann., Case No COMP/M.4947-vodafone/tele2 Italy/tele2 Spain 27/11/2007.

κοινό σενάριο μεταξύ των καταναλωτών στην Κύπρο⁴⁴, αν και υπάρχει μια αυξητική τάση στα νοικοκυριά⁴⁵ που έχουν μόνο κινητή πρόσβαση. Ωστόσο, οι τελικοί χρήστες τείνουν να χρησιμοποιούν το σταθερό τηλέφωνο και κινητό τηλέφωνο με συμπληρωματικό τρόπο.

Στην αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών οι καταναλωτές θεωρούν ότι το κινητό εξυπηρετεί διαφορετικές ανάγκες τους (π.χ. κινητικότητα)⁴⁶. Αυτό επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι, όπως αναφέρεται πιο πάνω, η πλειοψηφία των καταναλωτών έχουν τόσο σταθερή όσο και κινητή πρόσβαση. Επίσης, πολλοί μη οικιακοί καταναλωτές διατηρούν την σταθερή τους γραμμή για διάφορους εταιρικούς λόγους (πχ τράπεζες, νοσοκομεία)⁴⁷ και δεν θα την αντικαθιστούσαν με κινητή σύνδεση⁴⁸ αλλά και οικιακοί πελάτες λόγω συστημάτων συναγερμού σε υποστατικά (ανάγκη για αδιάλειπτη παροχή υπηρεσίας).

Συμπεραίνεται ότι ο Κύπριος καταναλωτής, παρ' όλες τις ενδείξεις υποκαταστασιμότητας, στο παρόν στάδιο θεωρεί ότι οι δύο αυτές μορφές πρόσβασης δεν αποτελούν επαρκές υποκατάστατο η μία της άλλης, αλλά δύο διαφορετικές υπηρεσίες.

Μέσα στα χρονικά περιθώρια που εξετάζει η παρούσα ανάλυση δεν υπήρξε ακόμη σοβαρή εξέλιξη στην προσφορά στην Κύπρο υπηρεσιών « home zone » από παροχείς κινητής τηλεφωνίας⁴⁹, που θα μπορούσαν να αποτελέσουν υποκατάστατο της σταθερής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο.

Ως εκ τούτου, η θέση του ΕΡΗΕΤ για την ύπαρξη διάκρισης μεταξύ της σταθερής και της κινητής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο παραμένει⁵⁰.

44 Σύμφωνα με την έρευνα 'Special Eurobarometer 414'-E-Communications and Telecom Single Market Household Survey' March 2014 το 63% των Νοικοκυριών στην Κύπρο έχουν σταθερή και κινητή πρόσβαση.

Σύμφωνα με την έρευνα καταναλωτών που πραγματοποιήθηκε για το ΓΕΡΗΕΤ 92% των καταναλωτών σταθερής πρόσβασης είχαν και κινητή γραμμή (RAI Consultants Ltd Ιούλιος 2014).

45 Σύμφωνα με έρευνα 'Special Eurobarometer 414'-E-Communications and Telecom Single Market Household Survey' March 2014 υπήρξε αύξηση 7% από το 2011 για νοικοκυριά που έχουν μόνο πρόσβαση σε κινητή τηλεφωνία.

46 Ποσοστό 32% που χρησιμοποιούν κινητό στο σπίτι παρά την ύπαρξη σταθερής γραμμής ανέφεραν ως λόγο την δυνατότητα κίνηση ενώ ποσοστό 39% δήλωσε ότι είναι πιο πρακτική και βολική η χρήση του κινητού. (RAI Consultants Ltd Ιούλιος 2014).

47 Βλ. θέση Επιτροπής στην υπόθεση FI/2013/1498.

48 Ποσοστό 37% των επιχειρηματικών καταναλωτών δεν χρησιμοποιούν κινητό για σκοπούς της επιχείρησης (RAI Consultants Ltd Ιούλιος 2014).

49 Βλ. έγγραφο BEREC: BoR 10/65 Δεκέμβριος 2010

50 Στο ίδιο συμπέρασμα κατέληξε και η εξέταση της αγοράς πρόσβασης και προέλευσης (εκκίνησης) κλήσεων στα δημόσια κινητά τηλεφωνικά δίκτυα (ΕΑ 15(2003))ΔΔ01-15 Ημ 20-1-2015).

3.3.2 Υπάρχει ενιαία αγορά που να περιλαμβάνει πρόσβαση και παροχή δημοσίων τηλεφωνικών υπηρεσιών σε σταθερή θέση;

Αν και η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι τηλεφωνικές υπηρεσίες παρέχονται συνήθως ως ένα συνολικό πακέτο πρόσβασης και χρήσης, οι τελικοί χρήστες έχουν την δυνατότητα να επιλέξουν εάν επιθυμούν για τις εξερχόμενες κλήσεις τους ένα ή περισσότερους παροχείς δημοσίων τηλεφωνικών υπηρεσιών που διαφέρουν από εκείνον που τους παρέχει πρόσβαση στο δίκτυο. Η δυνατότητα αυτή ως προς το δημόσιο σταθερό δίκτυο παρέχεται στους χρήστες στις περισσότερες χώρες της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της Κύπρου, μέσω σύντομων κωδικών επιλογής (CS) ή προεπιλογής (CPS) φορέα. Οι εν λόγω κλήσεις εκκινούν από το δίκτυο του παροχέα που προσφέρει την πρόσβαση και δρομολογούνται σε συγκεκριμένο σημείο διασύνδεσης με το δίκτυο του εναλλακτικού παροχέα που έχει συμβληθεί ο τελικός χρήστης για διεκπεραίωση των κλήσεων του.

Για αυτό τον λόγο και στην Σύσταση ημερομηνίας 17 Δεκεμβρίου 2007 η Επιτροπή διαχωρίζει τις αγορές πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο από σταθερή θέση και τις αγορές παροχής τηλεφωνικών υπηρεσιών από σταθερή θέση.

Η διάκριση ανάμεσα σε δύο σχετικές αγορές, μία για την πρόσβαση σε σταθερή θέση και μία για την παροχή δημοσίων τηλεφωνικών υπηρεσιών σε σταθερή θέση, ενισχύεται από το γεγονός ότι (α) οι φορείς που παρέχουν δυνατότητα κλήσεων μέσω επιλογής ή προεπιλογής φορέα δεν θα μπορούσαν να εισέλθουν στην αγορά παροχής πρόσβασης στο σταθερό δίκτυο ως αντίδραση σε μία μικρή αλλά σημαντική, μη-παροδική αύξηση των τελών πρόσβασης από τον παροχέα της υπηρεσίας αυτής εξαιτίας του ύψους των επενδύσεων που θα απαιτούσε μια τέτοια επιλογή, γεγονός που έχει παράλληλα οδηγήσει στην ύπαρξη οιονεί φυσικού μονοπωλίου του εγκατεστημένου παροχέα στον τομέα της πρόσβασης σε σταθερή θέση, και (β) σημαντικός αριθμός χρηστών επιλέγει τον παροχέα υπηρεσιών πρόσβασης λαμβάνοντας υπόψη διάφορους άλλους παράγοντες που δεν έχουν σχέση με τις κλήσεις⁵¹. Για παράδειγμα ορισμένοι τελικοί χρήστες εξακολουθούν να έχουν σύνδεση PSTN για επωφεληθούν της ευρυζωνικής υπηρεσίας που προσφέρεται από τον ίδιο παροχέα⁵².

Υπάρχουν επίσης ενδείξεις ότι η αγορά πρόσβασης και η αγορά υπηρεσιών εξερχόμενων κλήσεων αντιμετωπίζουν διαφορετικές συνθήκες ανταγωνισμού. Συγκεκριμένα οι καταναλωτές ακόμα και

51 Ποσοστό 47% των συνδρομητών που χρησιμοποιούν κυρίως το κινητό τους για τη ν πραγματοποίηση κλήσεων από το σπίτι διατηρούν τη σταθερή τους γραμμή για να έχουν σύνδεση με το διαδίκτυο.(RAI Consultants Ltd Ιούλιος 2014).

52 Για παράδειγμα η παροχή ευρυζωνικών υπηρεσιών στη CYTA προϋποθέτει σύνδεση PSTN.

όταν διατηρούν την σταθερή τους σύνδεση έχουν τη δυνατότητα να διαφοροποιήσουν την συμπεριφορά τους όσο αφορά την πραγματοποίηση κλήσεων⁵³.

Σημειώνεται ότι, στην Κύπρο, η επιλογή και προεπιλογή φορέα για κλήσεις στο δημόσιο σταθερό δίκτυο προσφέρονται ως υπηρεσίες από το 2003. Οι σχετικές ρυθμιστικές υποχρεώσεις επιβλήθηκαν αρχικά στην CYTA βάσει του Δ.Ε.1/2003⁵⁴, με το οποίο καθορίστηκε ως οργανισμός με ΣΙΑ στην αγορά σταθερών δημόσιων δικτύων, και συνεπεία του Νόμου 19(Ι)/2002, ο οποίος καθόριζε ότι οι οργανισμοί με ΣΙΑ «*διευκολύνουν τους συνδρομητές τους να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες μεταγωγής οποιοδήποτε διασυνδεδεμένου Οργανισμού*», (άρθρο 73 Νόμου 19(ι)/2002) και συνεχίστηκαν με την ολοκλήρωση του πρώτου και δεύτερου κύκλου ανάλυσης των αγορών με τις οποίες η CYTA καθορίστηκε σαν Οργανισμός με Σημαντική Ισχύ στην Αγορά Πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες (αγορές 1,2).⁵⁵

Στην Κύπρο, η μεγάλη πλειοψηφία των καταναλωτών επιλέγουν να έχουν τον ίδιο παροχέα πρόσβασης και υπηρεσιών τηλεφωνικών κλήσεων. Συγκεκριμένα, από την επιβολή της υποχρέωσης αυτής ένας περιορισμένος αριθμός παροχέων προσφέρει υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων στους τελικούς χρήστες μόνο μέσω επιλογής και προεπιλογής φορέα, αποσπώντας πολύ μικρό μέχρι σήμερα μερίδιο της CYTA στην αγορά σταθερής τηλεφωνίας. Ο αριθμός των συνδρομητών επιλογής/προεπιλογής φορέα μειώνεται σταθερά τα τελευταία χρόνια και αριθμούσε περίπου 10,000 καταναλωτές⁵⁶. Σημειώνεται ότι ένας παροχέας (CALLSAT) που κατέχει περίπου το 1% της αγοράς βασίζει σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα το επιχειρηματικό του σχέδιο σε αυτό το μοντέλο προσφοράς κλήσεων ενώ ένας άλλος παροχέας που παρέχει ευρύ φάσμα ευρυζωνικών υπηρεσιών (PRIMETEL) το συνδυάζει με την ευρυζωνική πρόσβαση μέσω (bitstream) του δικτύου του εγκατεστημένου παροχέα. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία υπάρχει αυξημένη ζήτηση από του εναλλακτικούς παροχείς για την υπηρεσία naked dsl. Το 2014 οι συνδέσεις naked dsl αυξήθηκαν κατά 47.80%.

Το συμπέρασμα είναι ότι, εξακολουθούν η αγορά πρόσβασης και η αγορά υπηρεσιών εξερχόμενων κλήσεων να εξυπηρετούν διαφορετικές ανάγκες των καταναλωτών και παρουσιάζουν διαφορετικές συνθήκες ανταγωνισμού, κάτι που δεν αναμένεται να διαφοροποιηθεί

⁵³ Μπορούν για παράδειγμα να χρησιμοποιήσουν περισσότερο το κινητό για πραγματοποίηση κλήσεων. Σε σχετική ερώτηση στην έρευνα καταναλωτών τι θα έκαναν σε περίπτωση αύξησης της τιμής των κλήσεων από σταθερό κατά 10% το 32% απάντησε ότι θα χρησιμοποιούσαν περισσότερο το κινητό.

⁵⁴ Το περί Καθορισμού Οργανισμών με Σημαντική Ισχύ στην Αγορά (Τηλεπικοινωνιών) Διάταγμα του 2003, Δ.Ε.1/2003, 24/04/2003.

⁵⁵ Αποφάσεις Επιτρόπου 56/2006, 09/2010.

⁵⁶ 31/12/2014

κατά την διάρκεια της περιόδου αναφοράς για την παρούσα εξέταση.

Επομένως, ο ΕΡΗΕΤ καταλήγει σε συμφωνία με τα σχετικά συμπεράσματα της Επιτροπής, ότι δηλαδή η πρόσβαση στο σταθερό δίκτυο και οι εξερχόμενες τηλεφωνικές κλήσεις ανήκουν σε δύο διαφορετικές αγορές.

3.3.3 Υποκαταστασιμότητα της στενοζωνικής πρόσβασης από ευρυζωνική πρόσβαση

Σύμφωνα με στοιχεία του ΓΕΡΗΕΤ η ευρυζωνική πρόσβαση στην Κύπρο έχει διεισδυση 68% (νοικοκυριά). Οι εναλλακτικοί, κυρίως, παροχείς παρέχουν διάφορα πακέτα υπηρεσιών μέσω ευρυζωνικής πρόσβασης τα οποία συνδυάζουν την παροχή σταθερής τηλεφωνίας με διαδίκτυο (double play) και με διαδίκτυο και τηλεόραση (triple play)⁵⁷. Τόσο οι οικιακοί όσο και οι μη οικιακοί καταναλωτές αγοράζουν με αυξητική τάση υπηρεσίες που συνδυάζουν σταθερή τηλεφωνία και ευρυζωνική σύνδεση⁵⁸.

Παρόλο που υπάρχει αυξητική τάση από τους καταναλωτές να έχουν και/ή μόνο ευρυζωνική πρόσβαση ένα ποσοστό της τάξης περίπου του 25% έχουν μόνο στενοζωνική σύνδεση δηλαδή δεν ενδιαφέρονται να έχουν σύνδεση με το διαδίκτυο⁵⁹.

Γράφημα 2: Σύνολο Συνδρομητών Ευρυζωνικών Υπηρεσιών

Οι καταναλωτές που επιλέγουν να έχουν μόνο στενοζωνική σύνδεση, είτε δεν έχουν ανάγκη πρόσβασης στο διαδίκτυο ή οι απαιτήσεις τους για πρόσβαση στο διαδίκτυο είναι τέτοιες που δεν

57 Σύμφωνα με την έρευνα καταναλωτών 74% των καταναλωτών έχει ευρυζωνική σύνδεση, 36% έχουν υπηρεσίες double play και 38% triple play (RAI Consultants Ltd Ιούλιος 2014).

58 Βλ. γραφικό 2 με τη συνεχή αύξηση των συνδρομητών ευρυζωνικών υπηρεσιών.

59 Σύμφωνα με την έρευνα αγοράς 25% των οικιακών συνδρομητών και 30% των επιχειρηματικών συνδρομητών δεν έχουν σύνδεση στο διαδίκτυο (RAI Consultants Ltd Ιούλιος 2014).

θα ανταποκριθούν σε μία μικρή όχι μεταβατική αύξηση της τιμής του παγίου σύνδεσης με την αναβάθμιση σε ευρυζωνική σύνδεση. Και ενώ οι καταναλωτές που έχουν τόσο ευρυζωνική σύνδεση όσο και στενοζωνική σύνδεση πιθανόν να είναι έτοιμοι να αποσυνδέσουν την στενοζωνική τους σύνδεση⁶⁰ σε περίπτωση αύξησης της τιμής του παγίου της στενοζωνικής σύνδεσης, αυτοί που έχουν μόνο στενοζωνική σύνδεση δεν θα μεταβούν σε ευρυζωνική σύνδεση λαμβάνοντας υπόψη την περιορισμένη ή καθόλου ανάγκη τους για διαδίκτυο.

Από πλευράς ζήτησης, οι καταναλωτές που δεν έχουν ανάγκη πρόσβασης στο διαδίκτυο δεν θα προχωρήσουν να αποκτήσουν ευρυζωνική σύνδεση μόνο για ικανοποιήσουν τις τηλεφωνικές τους ανάγκες ενώ από πλευράς προσφοράς οι παροχείς δεν προσφέρουν προϊόντα ευρυζωνικής πρόσβασης μόνο για την πραγματοποίηση κλήσεων αλλά ως πακέτο με άλλη υπηρεσία κυρίως μαζί με ευρυζωνική πρόσβαση στο διαδίκτυο.

Ο μεγάλος αριθμός των "δέσμιων καταναλωτών"⁶¹ (που κατά μεγάλο ποσοστό αποτελείται από καταναλωτές μεγάλης ηλικίας)⁶² συνδρομητών στενοζωνικής σύνδεσης υποδηλώνει ότι οι διαθέσιμες προσφορές ευρυζωνικής πρόσβασης δεν θεωρούνται υποκατάστατα στο παρόν στάδιο στενοζωνικής πρόσβασης εκ τούτου ο ΕΡΗΕΤ είναι της άποψης ότι ακόμα υφίσταται διάκριση ανάμεσα στην αγορά στενοζωνικής πρόσβασης και της ευρυζωνικής πρόσβασης. Όμως η παροχή υπηρεσιών τηλεφωνίας μέσω naked dsl επιτρέπει στον τελικό χρήστη να διατηρήσει το ισοδύναμο μιας σταθερής στενοζωνικής πρόσβασης χωρίς να χρειάζεται να πληρώνει για επιπλέον υπηρεσίες, όπως η ευρυζωνική πρόσβαση στο διαδίκτυο εάν δεν το επιθυμεί, και κάνει τη διάκριση λιγότερη ορατή.

3.3.4 Συμπεράσματα

Ο ΕΡΗΕΤ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, στο χρονικό πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης:

(α) η σταθερή και η κινητή πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο αποτελούν διαφορετικές αγορές,

60 Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΓΕΡΗΕΤ 89,50% των συνδρομητών του εγκαταστημένου παροχέα που έχουν ευρυζωνική σύνδεση έχουν και στενοζωνική σύνδεση.

61 Αποτελεί μετάφραση του αγγλικού όρου Captive users που χρησιμοποιείται για να περιγράψει του συνδρομητές με αυτά τα χαρακτηριστικά. Σύμφωνα το εξηγηματικό σημείωμα Commission Staff Working Document SWD (2014) 298 σελ 21 που συνοδεύει τη σύσταση "captive users refers to users who cannot easily switch to another service/network because of the specific features provided by PSTN network or simply to users who, for other reasons wish to stay on the PSTN network. For example, users which are very price sensitive and/or do not typically benefit from a broadband connection or from bundled offer".

62 Ποσοστό 66% των οικιακών καταναλωτών ηλικίας 65 και άνω που έχουν σταθερή πρόσβαση δεν έχουν σύνδεση στο διαδίκτυο.

- (β) υφίσταται διάκριση ανάμεσα στην αγορά πρόσβασης σε σταθερή θέση και την αγορά παροχής τηλεφωνικών υπηρεσιών σε σταθερή θέση,
- (γ) υφίσταται διάκριση ανάμεσα στην αγορά στενοζωνικής πρόσβασης και της ευρυζωνικής πρόσβασης⁶³.

3.4 Ορισμός αγοράς πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση (αγορά 1 ως η Σύσταση ημ. 17/12/ 2007)

3.4.1 Εισαγωγή

Η υπό εξέταση σχετική αγορά περιγράφεται στη Σύσταση 2007/879/EK και το επεξηγηματικό έγγραφο της ΕΕ ως η αγορά η οποία περιλαμβάνει την πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση για οικιακούς και μη οικιακούς καταναλωτές, για τον σκοπό πραγματοποίησης ή/και λήψης κλήσεων και σχετικών υπηρεσιών (όπως φαξ και πρόσβαση dial-up στο Διαδίκτυο).

Ο αριθμός των συνδρομητών που έχουν σύνδεση για πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσω dial-up είναι ελάχιστος και δεν υπάρχει αντικείμενο για να εξεταστεί στο παρόν έγγραφο. Περαιτέρω, σχετική έρευνα του ΓΕΡΗΕΤ κατέδειξε ότι χρήση dial up πρόσβασης γίνεται κατά κύριο λόγο από σημεία πληρωμών (Point of Sales).

Από το σύνολο των διαθέσιμων μορφών πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο, ο ΕΡΗΕΤ θα εξετάσει εάν παρέχονται και άλλης μορφής στενοζωνικής πρόσβασης από σταθερή θέση πέραν της παραδοσιακής σύνδεσης στο δίκτυο σταθερής τηλεφωνίας με διεπαφές PSTN/ISDN. Επίσης θα εξετασθεί εάν ακόμα υφίσταται στην Κυπριακή αγορά διαχωρισμός οικιακών και μη οικιακών καταναλωτών στη σχετική αγορά.

3.4.2 Διαθέσιμες μορφές στενοζωνικής πρόσβασης στο Δημόσιο Τηλεφωνικό Δίκτυο σε σταθερή θέση στην Κυπριακή αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών

Η υπό εξέταση αγορά λιανικής μπορεί να ορισθεί ως η παροχή σύνδεσης ή πρόσβασης σε σταθερή θέση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο με σκοπό την εκκίνηση ή/και τη λήψη τηλεφωνικών κλήσεων και σχετικών υπηρεσιών. Η πρόσβαση αυτή και οι προαναφερθείσες υπηρεσίες είναι δυνατό να παρέχονται με πολλούς διαφορετικούς τρόπους όσον αφορά την επιχείρηση που παρέχει την υπηρεσία και τη χρησιμοποιούμενη τεχνολογία⁶⁴. Όπως αναλύεται στην ενότητα 3.3.3 πιο πάνω υφίσταται διάκριση ανάμεσα στην αγορά στενοζωνικής πρόσβασης

63 Τουλάχιστον μέχρι την μετάβαση του δικτύου του εγκατεστημένου παροχέα σε all- IP (χρονικός ορίζοντας 2-3 χρόνων).

64 Βλ. Απολογική Έκθεση της Σύστασης της Επιτροπής 17.8.2007SEC(2007)RRR, Ενότητα 4.2.1.

και της ευρυζωνικής πρόσβασης και υπό αυτό τον φακό θα εξετασθεί εάν υπάρχουν εναλλακτικές τεχνολογίες στενοζωνικής πρόσβασης.

Στην Κύπρο, η παροχή υπηρεσιών στενοζωνικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση γίνεται σχεδόν αποκλειστικά μέσω του σταθερού δικτύου της CYTA, και πιο συγκεκριμένα μέσω των τοπικών βρόχων. Ο «τοπικός βρόχος» ορίζεται ως «το φυσικό κύκλωμα στρεπτού ζεύγους μεταλλικών-χάλκινων καλωδίων που συνδέει το σημείο τερματισμού του δικτύου στις εγκαταστάσεις του συνδρομητή με τον κεντρικό κατανεμητή ή με αντίστοιχη εγκατάσταση στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο»⁶⁵.

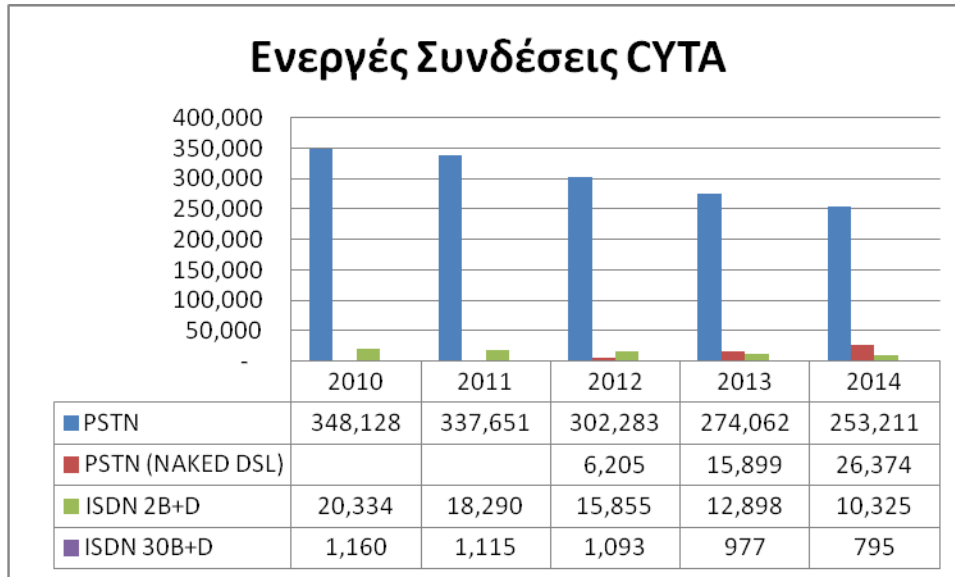
Το δίκτυο της CYTA περιλάμβανε στο χρόνο εξέτασης της σχετικής αγοράς (31.12.2014), 290.705 (253.211 PSTN, 26.374 PSTN naked dsl, 10.325 ISDN basic rate (2B+D) και 795 ISDN primary rate (30B+D)) ενεργές συνδέσεις, και 258.094 μη ενεργές γραμμές (237.350 PSTN, 19.839 ISDN basic rate (2B+D) και 906 ISDN primary rate (30B+D))⁶⁶, με πρακτικά πλήρη εθνική γεωγραφική κάλυψη.

Το εκτεταμένο αυτό δίκτυο αναπτύχθηκε από τη CYTA κατά τη διάρκεια σημαντικής χρονικής περιόδου και ως επί το πλείστον κατά την περίοδο του μονοπωλίου της αναφορικά με την παροχή υπηρεσιών τηλεφωνίας και δεδομένων στην Κύπρο.

⁶⁵ «Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2887/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2000 σχετικά με την αδειοδοποιήση πρόσβαση στον τοπικό βρόχο» (ΕΕ L 336 της 30.12.2000, σελ. 4).

⁶⁶ Πηγή : CYTA.

Γράφημα 3: Ενεργές Συνδέσεις

Περαιτέρω, δεν υπάρχουν εναλλακτικές υποδομές στην Κύπρο, επί του παρόντος, με ανάπτυξη και κάλυψη ανάλογη με εκείνη του σταθερού δικτύου της CYTA, που θα επέτρεπαν να υποστηρίξουν την παροχή υπηρεσιών πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση (σε οικιακούς αλλά και μη οικιακούς καταναλωτές).

Συγκεκριμένα:

- Αναφορικά με την παροχή πρόσβασης μέσω υποδομής Σταθερής Ασύρματης Πρόσβασης (FWA), οι άδειες για τη δημιουργία τέτοιου είδους υποδομής (με τη σχετική παραχώρηση του αναγκαίου φάσματος) δεν έχουν ακόμα παραχωρηθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία.
- Στην Κύπρο σήμερα δραστηριοποιείται μια εταιρεία παροχής υπηρεσιών μέσω καλωδιακής υποδομής (CableNet), της οποίας κύρια δραστηριότητα είναι η παροχή τηλεόρασης και διαδικτύου, και άλλες δύο εταιρείες που προσφέρουν κυρίως ευρυζωνικές υπηρεσίες μέσω αδεσμοποίητης (περιλαμβανομένης της μεριζόμενης) πρόσβασης στο τοπικό βρόχο και υπό-βρόχο μέσω της χονδρικής ευρυζωνικής πρόσβασης (bitstream) και μέσω naked dsl του δικτύου του εγκατεστημένου παροχέα (CYTA),
- Επιπρόσθετα, η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ), παρόλο που διαθέτει εντός των αστικών κέντρων, υποδομή σε οπτικές ίνες, δεν έχει δηλώσει πρόθεση να αναπτύξει την παροχή υπηρεσιών πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο στη βάση υποδομής οπτικών ιών (π.χ. FTTx), αλλά ούτε και στη βάση της τεχνολογίας PLC (Power Line Communications).

3.4.2.1 Υποκαταστασιμότητα πρόσβασης μέσω εναλλακτικής τεχνολογίας και παραδοσιακής σταθερής τηλεφωνικής πρόσβασης (PSTN/ISDN)

Δεδομένης της μη ύπαρξης, στο παρόν στάδιο, εναλλακτικών μορφών στενοζωνικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο (όπως ήδη αναλύθηκε στο πάνω), είναι προφανές ότι δεν υπάρχουν σήμερα στενοζωνικά υποκατάστατα της παραδοσιακής τηλεφωνικής πρόσβασης που προσφέρεται μέσω διεπαφών PSTN/ISDN από την CYTA⁶⁷.

3.4.2.2 Ανήκουν όλες οι μορφές στενοζωνικής πρόσβασης από σταθερή θέση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο στην ίδια σχετική αγορά;

Όπως αναφέρθηκε ήδη, δύο είδη πρόσβασης στο σταθερό τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση υπάρχουν στην Κύπρο: μέσω διεπαφής PSTN και μέσω διεπαφής ISDN.

Οι διεπαφές PSTN προσφέρουν μέγιστη ταχύτητα πρόσβασης 56kbps και μια μοναδική τηλεφωνική σύνδεση.

Οι ISDN γραμμές χωρίζονται σε γραμμές βασικού ρυθμού ISDN BRA (basic rate access 2B+D) και πρωτεύοντος ρυθμού ISDN PRA (primary rate access 30B+D). Η πρόσβαση βασικού ρυθμού δίνει στο συνδρομητή τη δυνατότητα χρήσης δύο καναλιών φωνής (B) με ταχύτητα επικοινωνίας 64 Kbit/s και ενός καναλιού δεδομένων (D) (16 Kbit/s). Οι προσβάσεις ISDN⁶⁸ (παρέχονται κυρίως μέσω του υφισταμένου δικτύου χάλκινων γραμμών το οποίο χρησιμοποιείται και για την παροχή της παραδοσιακής τηλεφωνικής υπηρεσίας (PSTN).

Αναφορικά με την τιμολόγηση των διαφορετικών τύπων πρόσβασης ο πίνακας που ακολουθεί είναι αρκούντως διαφωτιστικός:

⁶⁷ Όπως αναφέρθηκε στην ενότητα 3.3.3 με την εκτεταμένη προσφορά του η naked dsl θα επιτρέπει την παροχή υπηρεσιών τηλεφωνίας στον τελικό χρήστη να διατηρήσει μια σταθερή στενοζωνική (IP) πρόσβαση χωρίς να χρειάζεται να πληρώνει για επιπλέον υπηρεσίες, όπως η ευρυζωνική πρόσβαση στο διαδίκτυο εάν δεν το επιθυμεί.

⁶⁸ Συνδέσεις ISDN (2B+D) κατά 100% και οι συνδέσεις ISDN (30B+D) κατά 99%.

Πίνακας 1: Τιμές Πρόσβασης (τιμές συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ)

Πρόσβαση	Εγκατάσταση €	Συνδρομή €
PSTN	121,38	16,58
ISDN(2B+D)	184,45	28,36
ISDN(30B+D)	750,00	226,10

Στους προηγούμενους κύκλους εξέτασης⁶⁹ της λιανικής πρόσβασης σταθερής τηλεφωνίας η σχετική αγορά περιλάμβανε την πρόσβαση (χαμηλή ζώνη) μέσω PSTN και ISDN BRA (Βασικού ρυθμού 2B+D) και την πρόσβαση (υψηλή ζώνη) μέσω ISDN PRA (Πρωτεύοντος ρυθμού 30B+D). Η χαμηλής ζώνης στενοζωνική πρόσβαση περιλάμβανε τόσο την πρόσβαση μέσω PSTN όσο και ISDN BRA (Βασικού ρυθμού 2B+D) γιατί οι δύο υπηρεσίες θεωρήθηκαν υποκατάστατα με βάση τα λειτουργικά και τιμολογιακά τους χαρακτηριστικά.

Στην παρούσα εξέταση το πιο πάνω συμπέρασμα διαφοροποιείται για τους εξής λόγους:

Το Πλάνο Διαχείρισης Συχνότητων(ΠΔΣ)⁷⁰ (το οποίο ισχύει από το 2008) προς αποφυγή παρεμβολών στον τοπικό βρόχο μεταξύ του εξοπλισμού xDSL αδειοδοτημένων παροχών προβλέπει (Παράρτημα Α) ότι: *«Όλοι οι παροχείς υπηρεσιών (λιανικών ή χονδρικών) που διαθέτουν υφιστάμενο εξοπλισμό τεχνολογίας που δεν παρέχει τη δυνατότητα PSD shaping ενθαρρύνονται όπως σταδιακά προχωρούν σε απόσυρση/αντικατάσταση του συγκεκριμένου τύπου εξοπλισμού. Νοείται, ότι όλοι οι παροχείς ανεξαιρέτως δεν θα προχωρούν με εγκατάσταση παρομοίου τύπου εξοπλισμού στο δίκτυο πρόσβασης από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος της παρούσης Απόφασης του Επιτρόπου».*

Ως εκ τούτου η εγκατάσταση νέων συνδέσεων ISDN BRA έχει τερματιστεί και δεν προσφέρεται πλέον από την CYTA⁷¹.

Οι πρόνοιες της Απόφασης Επιτρόπου σχετικά με το ΠΔΣ επηρεάζουν την παροχή ευρυζωνικών υπηρεσιών πάνω από συνδέσεις ISDN. Αν ο πελάτης ζητήσει να βάλει ευρυζωνική πρόσβαση πάνω σε γραμμή ISDN 2B+D, οι παροχείς σε αυτή την περίπτωση του εισηγούνται να αντικαταστήσει τη γραμμή ISDN με PSTN.

69 Βλ. ΑΕ 56/2006, ΑΕ 09/2010

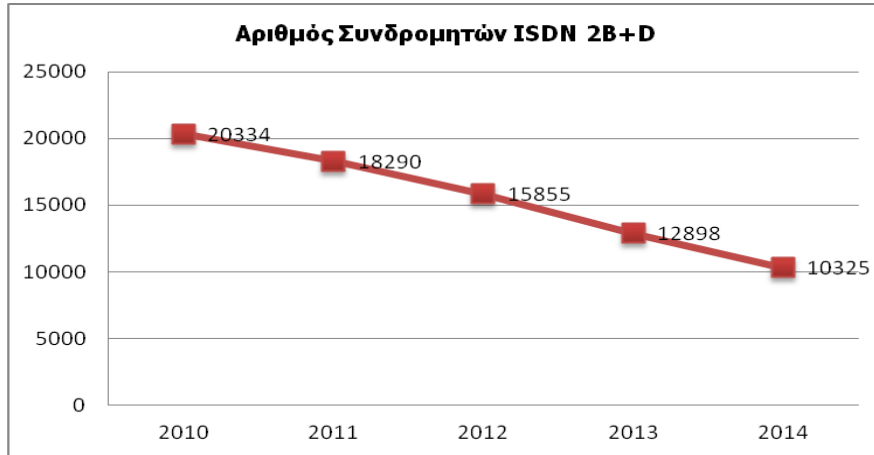
70 ΚΔΠ 450/2008 Απόφαση Επιτρόπου περί Καθορισμού υποχρεώσεων και διαδικασιών για τη δημιουργία και εφαρμογή Πλάνου Διαχείρισης Συχνότητων

71 Αυτό επιβεβαιώνεται και από την ιστοσελίδα της Cyta στην οποία δεν παρουσιάζεται η σύνδεση ISDN BRA ως προσφερόμενο προϊόν σύνδεσης.

Η μείωση των συνδέσεων ISDN 2B+D από το 2010 μέχρι 31.12.2013 ανήλθε στο 36.57%.

Το Γράφημα 4 που ακολουθεί είναι ενδεικτικό:

Γράφημα 4: Αριθμός Συνδρομητών ISDN 2B+D

Η μη παροχή νέων συνδέσεων ISDN BRA περιορίζει την οποιαδήποτε ανταγωνιστική πίεση. Η CYTA δεν αναμένεται να διαφοροποιήσει προς τα κάτω την τιμή για τους υφίσταμενους πελάτες, γιατί τυχόν μείωση της συνδρομής θα μειώσει τα εισόδημα της, χωρίς να μπορεί να προσελκύσει νέους πελάτες. Αύξηση στην τιμή του παγίου του PSTN⁷²(κάτι που μπορεί να γίνει και με την υφιστάμενη ρύθμιση) δεν θα οδηγήσει τους καταναλωτές σε σύνδεση ISDN BRA λόγω του περιορισμού που υπάρχει, ενώ υπάρχουν πολλές πιθανότητες να συμβεί το αντίστροφο (δηλ. αύξηση της τιμής της πρόσβασης ISDN BRA θα οδηγήσει τους καταναλωτές σε σύνδεση PSTN).

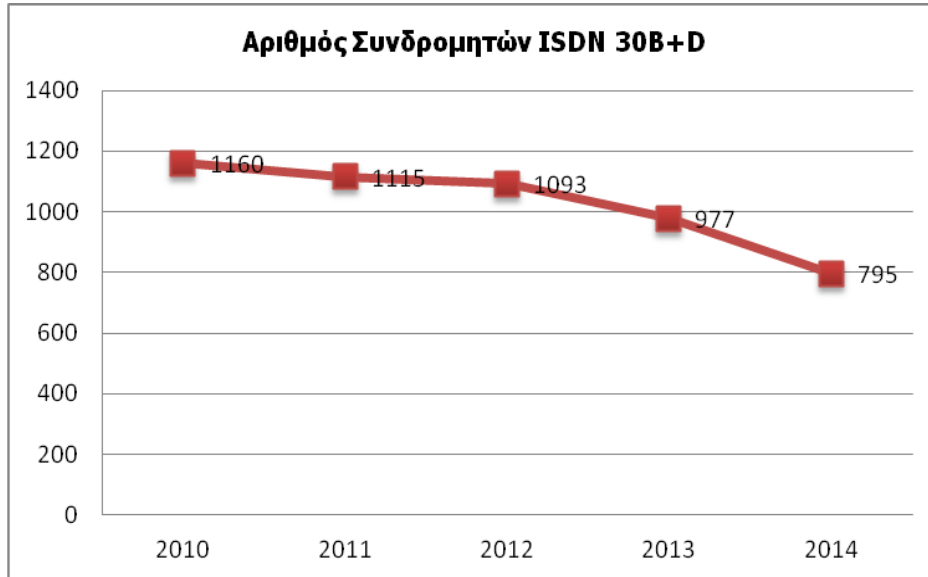
Ο ΕΡΗΕΤ είναι της άποψης ότι η σχετική αγορά στενοζωνικής πρέπει να διαφοροποιηθεί και να περιλαμβάνει μόνο τη σύνδεση PSTN και όχι και τη σύνδεση ISDN BRA (Βασικού ρυθμού 2B+D).

Η πρόσβαση πρωτεύοντος ρυθμού προσφέρει τη δυνατότητα χρήσης μεγαλύτερου αριθμού καναλιών επικοινωνίας για σύνδεση σε εξειδικευμένο τερματικό εξοπλισμό όπως ιδιωτικά τηλεφωνικά κέντρα (PBXs). Κάθε πρόσβαση πρωτεύοντος ρυθμού θέτει στη διάθεση του συνδρομητή τη χρήση 30 καναλιών Β με ταχύτητα επικοινωνίας 64Kbit/s το καθένα, και ενός καναλιού D (64 Kbit/s), δίδοντας συνολικά μια τυποποιημένη διεπαφή 2,048 Mbit/s. Οι προσβάσεις πρωτεύοντος ρυθμού παρέχονται με δύο τρόπους ανάλογα με την απόσταση του συνδρομητή από το πλησιέστερο τηλεφωνικό κέντρο της CYTA. Οι τρόποι αυτοί είναι μέσω 4-σύρματης χάλκινης γραμμής ή καλώδιο οπτικών ινών.

⁷² Η υφιστάμενη ρύθμιση καθορίζει κατώτατα όρια τιμών τόσο για το PSTN όσο και για το ISDN BRA.

Ο αριθμός συνδέσεων ISDN PRA (Πρωτεύοντος ρυθμού 30B+D) που λόγω χρήσης και τιμολόγησης απευθύνεται σε μεγάλες εταιρείες και οργανισμούς από το 2010 μέχρι την 31.12.2014 είχε μείωση που ανέρχεται στο 31,46%⁷³.

Γράφημα 5: Αριθμός Συνδρομητών ISDN 30B+D

Όπως και στην περίπτωση του ISDN BRA 2B+D έτσι και στην περίπτωση του ISDN PRA 30B+D, ο περιορισμός των συνδέσεων περιορίζει την οποιοσδήποτε ανταγωνιστική πίεση. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η υπηρεσία δεν προσφέρεται πλέον σε νέους συνδρομητές, το γεγονός ότι υπάρχει συνεχής μείωση των συνδρομητών με την ταυτόχρονη ανάπτυξη εναλλακτικών προϊόντων και υπηρεσιών τα οποία είναι υποκατάστατα όπως BBT(Business)⁷⁴ και SIP Trunking⁷⁵, ο ΕΡΗΕΤ είναι της άποψης ότι δεν αιτιολογείται πλέον η συμπερίληψη της εν λόγω σύνδεσης στη σχετική αγορά.

Με τα αυτά τα δεδομένα η αγορά πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση στην Κύπρο ορίζεται:

Η πρόσβαση που περιλαμβάνει τη σύνδεση μέσω PSTN.

73 Βλ. γράφημα 5

74 Broadband Telephony Business – Βλέπε <https://www.cyta.com.cy/business-telephone-connections>

75 Η υπηρεσία SIP Trunking παρέχει μια εναλλακτική λύση για τη σύνδεση του Ιδιωτικού Τηλεφωνικού Κέντρου (PBX) μιας εταιρείας στο τηλεφωνικό δίκτυο της Cyta πέραν από τις παραδοσιακές λύσεις μέσω ISDN (βασικού και πρωτεύοντα ρυθμού) και PSTN που χρησιμοποιούνται σήμερα.

3.4.3 Εξέταση του εάν υπάρχει διαχωρισμός οικιακών και μη οικιακών πελατών στην σχετική αγορά

Σύμφωνα με τη Σύσταση του 2007⁷⁶ δεν γίνεται διάκριση μεταξύ των αγορών οικιακών και οικιακών χρηστών. Ο ΕΡΗΕΤ συμφωνεί με την θέση αυτή και από τους προηγούμενους κύκλους ανάλυσης αγορών δεν έχει διαχωρίσει τις αγορές σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες. Οι λόγοι που ίσχυαν στις προηγούμενες εξετάσεις αγορών ισχύουν και σήμερα, δηλαδή οι παροχές που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο δεν έχουν ξεκάθαρο και σταθερό τρόπο διαχωρισμού των πελατών σε οικιακούς και μη οικιακούς⁷⁷. Επίσης, η πλειοψηφία των παροχών συμπεριλαμβανομένου και του εγκαταστημένου παροχέα δεν παρέχουν διαφορετικά συμβόλαια ή διαφορετικούς όρους πρόσβασης ανάλογα με το εάν είναι κάποιος οικιακός ή μη οικιακός πελάτης.

Εξετάζοντας την τιμολόγηση των προϊόντων πρόσβασης, τα υφιστάμενα τέλη εγκατάστασης και συνδρομής της CYTA για την αναλογική γραμμή PSTN είναι €121,38. Δεν υπάρχουν διαφορετικά τέλη για οικιακούς και μη οικιακούς καταναλωτές. Το ίδιο ισχύει και για την συνδρομή. Η τιμολόγηση των προϊόντων πρόσβασης δεν διαφέρει ανάλογα με το εάν ο πελάτης είναι οικιακός ή επιχειρηματικός, γεγονός που ενισχύει τη θέση ότι δεν υπάρχει διαχωρισμός των πελατών.

Λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες προσφοράς, την τιμολόγηση την ποιότητα των υπηρεσιών που επικρατούν σήμερα στην Κύπρο στο τομέα της παροχής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο ο διαχωρισμός των χρηστών σε οικιακούς και μη οικιακούς δεν είναι δυνατό να δικαιολογηθεί.

Ο ΕΡΗΕΤ δεν αναμένει ότι, οι συνθήκες της αγοράς πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο στο θέμα του διαχωρισμού των χρηστών να μεταβληθούν μέσα στα χρονικά πλαίσια που εξετάζει η παρούσα ανάλυση.

⁷⁶ Η σύσταση του 2014 δεν περιλαμβάνει την λιανική αγορά πρόσβασης

⁷⁷ Ορισμένοι παροχείς παρέχουν επιπρόσθετες υπηρεσίες σε επιχειρηματικούς πελάτες (π.χ. 24-ωρη εξυπηρέτηση).

3.4.4 Συμπέρασμα αναφορικά με τη σχετική Αγορά Προϊόντων/Υπηρεσιών

Ο ΕΡΗΕΤ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, στο χρονικό πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης, υπάρχει μια σχετική αγορά πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση που περιλαμβάνει **την πρόσβαση μέσω PSTN.**

3.4.5 Η σχετική Γεωγραφική Αγορά

Ο ΕΡΗΕΤ, στα πλαίσια καθορισμού της σχετικής γεωγραφικής αγοράς, έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η CYTA έχει αναπτύξει σε μεγάλο βαθμό το δίκτυο πρόσβασης με γραμμές στον τελικό χρήστη (γεωγραφική κάλυψη πέραν του 95%). Επίσης, δεν υπάρχει διαφοροποίηση ανά γεωγραφική περιοχή ως προς την τιμή και τους άλλους όρους πρόσβασης του συνδρομητή στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο. Ως εκ τούτου, ο ΕΡΗΕΤ καταλήγει στην άποψη ότι η σχετική γεωγραφική αγορά για πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο καλύπτει όλη την επικράτεια υπό τον έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας.

ΜΕΡΟΣ 4 ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΡΙΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

4.1 Εισαγωγή

Σύμφωνα με την Σύσταση της 9^{ης} Οκτωβρίου 2014 παράγραφο του προοιμίου 22 της Σύστασης 2014 οι ΕΡΑ θα πρέπει να υποβάλλουν στην τρικριτηριακή δοκιμασία τις αγορές που απαριθμούνται στα παραρτήματα της σύστασης 2003/311/ΕΚ της Επιτροπής και της σύστασης 2007/879/ΕΚ και δεν περιλαμβάνονται πλέον στο παράρτημα της παρούσας Σύστασης, εφόσον αυτές υπόκεινται επί του παρόντος; Σε ρύθμιση δεδομένων των εθνικών συνθηκών, ώστε αν εκτιμούν αν, με βάση τις εθνικές συνθήκες, οι εν λόγω αγορές εξακολουθούν να επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση.

Τα τρία αυτά κριτήρια, που πρέπει να ικανοποιούνται σωρευτικά, είναι:

- παρουσία υψηλών και μη παροδικών φραγμών εισόδου στην εν λόγω αγορά
- διάρθρωση αγοράς που δεν τείνει προς την κατεύθυνση αποτελεσματικού ανταγωνισμού μέσα στον σχετικό χρονικό ορίζοντα
- ανεπάρκεια της εφαρμογής μόνο της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού για την αντιμετώπιση των αδυναμιών της αγοράς.

Ο ΕΡΗΕΤ θα εξετάσει εάν, για την τη στενοζωνική πρόσβαση μέσω PSTN αγορά, ικανοποιούνται σωρευτικά τα τρία κριτήρια⁷⁸ λαμβάνοντας υπόψη τα όσα αναφέρονται στη παράγραφο του προοιμίου 11 της σύστασης (2014) αναφορικά με τα τρία κριτήρια.

4.2 Κριτήριο 1: Παρουσία υψηλών και μη παροδικών φραγμών εισόδου στις εν λόγω αγορές

Όσον αφορά το πρώτο κριτήριο, σύμφωνα με την Σύσταση της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2007⁷⁹ και την Σύσταση της 9^{ης} Οκτωβρίου 2014⁸⁰ δύο τύποι φραγμών εισόδου στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών εμφανίζονται να είναι σχετικοί:

- (α) διαρθρωτικοί φραγμοί και
- (β) νομικοί ή κανονιστικοί φραγμοί.

Οι νομοθετικοί ή κανονιστικοί φραγμοί εισόδου δεν βασίζονται σε οικονομικές συνθήκες αλλά απορρέουν από νομοθετικά, διοικητικά ή αλλά κρατικά μέτρα που επηρεάζουν απευθείας τους

⁷⁸ Το έγγραφο ERG(08)21 είναι αρκούντως υποβοηθητικό στην ανάλυση των τριών κριτηρίων.

⁷⁹ Βλ. παράγραφο 10 του Προοιμίου της Σύστασης του 2007,

⁸⁰ Βλ. παράγραφο 12 του Προοιμίου της Σύστασης του 2014.

όρους εισόδου ή/και τη θέση των φορέων στη σχετική αγορά. Παράδειγμα νομοθετικού ή κανονιστικού φραγμού εισόδου στην αγορά είναι η επιβολή ορίου στο αριθμό των επιχειρήσεων που έχουν πρόσβαση στο ραδιοφάσμα για την παροχή σχετικών υπηρεσιών.

Ο ΕΡΗΕΤ είναι της άποψης ότι δεν υφίστανται οποιοδήποτε νομοθετικοί ή κανονιστικοί φραγμοί εισόδου στην αγορά πρόσβασης από σταθερή θέση⁸¹.

Οι διαρθρωτικοί φραγμοί εισόδου είναι αποτέλεσμα του αρχικού κόστους ή των συνθηκών ζήτησης που δημιουργούν ασύμμετρους όρους μεταξύ κατεστημένων και νεοεισερχόμενων παροχέων, παρεμποδίζοντας ή αποτρέποντας την είσοδο των τελευταίων στη αγορά. Για παράδειγμα, είναι δυνατόν να εντοπισθούν υψηλοί διαρθρωτικοί φραγμοί όταν η αγορά χαρακτηρίζεται από απόλυτα πλεονεκτήματα κόστους, σημαντικές οικονομίες κλίμακας και/η εύρους δραστηριοτήτων, περιορισμούς παραγωγικής ικανότητας και υψηλό μη ανακτήσιμο κόστος. Συναφής διαρθρωτικός φραγμός μπορεί επίσης να υπάρχει όταν για την παροχή υπηρεσίας απαιτείται μια συνιστώσα δικτύου της οποίας η αναπαραγωγή είναι είτε τεχνικώς ανέφικτη είτε εφικτή μεν, αλλά με κόστος ασύμφορο για τους ανταγωνιστές.

Δεδομένου ότι δεν υφίστανται οιοδήποτε νομοθετικοί ή κανονιστικοί φραγμοί εισόδου ο ΕΡΗΕΤ εστιάζει στους διαρθρωτικούς φραγμούς και εξετάζει τους παράγοντες της ύπαρξης υψηλών εφάπαξ εξόδων (sunk costs) και οικονομίες κλίμακας, σκοπού και πυκνότητας.

4.2.1 Ύπαρξη υψηλών εφάπαξ εξόδων (sunk costs)

Το απαιτούμενο κόστος των επενδύσεων που θα ήταν αναγκασμένος ένας παροχέας να καταβάλει ώστε να είναι σε θέση να εισέλθει στην αγορά πρόσβασης με την κατασκευή του δικού του δικτύου είναι σημαντικό και προϋποθέτει υψηλά εφάπαξ έξοδα. Από την άλλη, το κόστος της αρχικής επένδυσης για πρόσβαση από εναλλακτικούς παροχείς δεν θεωρείται ότι θα είναι ψηλό δεδομένου της ύπαρξης ρυθμιστικών υποχρεώσεων ΑΠΤΒ ή bitstream στις αγορές χονδρικής αγοράς(φυσικής) πρόσβασης σε υποδομή δικτύου 4 (2007) και ευρυζωνικής πρόσβασης χονδρικής 5(2007) καθώς και των υφιστάμενων ρυθμιστικών υποχρεώσεων των Υπηρεσιών Επιλογής/Προεπιλογής, χονδρική ενοικίαση της γραμμής και των άλλων χονδρικών υπηρεσιών διασύνδεσης όπου οι τιμές καθορίζονται με βάση το κόστος.

81 Σύμφωνα με την υφιστάμενη νομοθεσία δεν υπάρχει περιορισμός στην αδειόδοτηση νέων παροχέων στην σταθερή τηλεφωνία από τον ΕΡΗΕΤ.

Μια σημαντική εξέλιξη που είναι η δεδηλωμένη απόφαση του εγκαταστημένου παροχέα (CYTA)⁸² για μετεξέλιξη του δικτύου σε τεχνολογία IP μέσα σε δύο χρόνια. Αυτό θα έχει επιπτώσεις στα προσφερόμενα χονδρικά προϊόντα και τον τερματισμό των υπηρεσιών επιλογής/προεπιλογής φορέα μέσα σε δύο χρόνια με τον παράλληλο τερματισμό της προσφοράς σε νέους πελάτες με τη σταδιακή μεταφορά τους σε εναλλακτικά προϊόντα (naked xdsl). Επίσης οι υπηρεσίες χονδρικής ενοικίασης θα συνεχίσουν να παρέχονται σε υφιστάμενους πελάτες⁸³ για περίοδο 2 χρόνων αφού μεταφερθούν σε προϊόντα BBT με τον παράλληλο τερματισμό της προσφοράς σε νέους πελάτες. Πρόθεση της CYTA είναι να καταργήσει την προσφορά χονδρικής ενοικίασης της γραμμής και να μεταφερθούν οι πελάτες των εναλλακτικών παροχέων χωρίς πρόσθετο τέλος σε υπηρεσίας ευρυζωνικής πρόσβασης (naked xdsl).

Η αγορά της πρόσβασης στο δημόσιο δίκτυο στην Ευρώπη από σταθερή θέση έχει βιώσει σημαντικές εξελίξεις τα τελευταία χρόνια τόσο σε επίπεδο διαθρωτικών αλλαγών όσο και σε επίπεδο συμπεριφοράς των χρηστών. Οι διαθρωτικές εξελίξεις αφορούν κυρίως την ανάπτυξη δικτύων NGA, την αυξημένη διείσδυση της κινητής τηλεφωνίας, την σύγκλιση σταθερής – κινητής τηλεφωνίας, την παροχή πρόσβασης από καλωδιακή τηλεόραση, την αυξημένη διαθεσιμότητα και χρήση του (managed) VoIP, τη μετάβαση των παραδοσιακών δικτύων PSTN σε λύσεις all-IP και την ευρεία διαθεσιμότητα της χονδρικής φυσικής (ΑΠΤΒ) και ευρυζωνικής πρόσβασης (bitstream). Όλα αυτά σημαίνουν την διάβρωση των φραγμών εισόδου στην αγορά πρόσβασης από σταθερή θέση⁸⁴.

Στην Κύπρο οι διαθρωτικές αλλαγές αφορούν σήμερα κυρίως την παροχή χονδρικής και ευρυζωνικής πρόσβασης και μέσα σε περίοδο 2 χρόνων στη μετάβαση των παραδοσιακών δικτύων PSTN σε λύσεις all-IP από το εγκατεστημένο παροχέα. Οι συνδέσεις IP μέσω naked xdsl επιτρέπουν στον τελικό χρήστη να διατηρήσει το ισοδύναμο μιας σταθερής στενοζωνικής πρόσβασης χωρίς να χρειάζεται να πληρώνει για επιπλέον υπηρεσίες, όπως η ευρυζωνική πρόσβαση στο διαδίκτυο εάν δεν το επιθυμεί και επιπλέον παροχές που δραστηριοποιούνται μέσω επιλογής/προεπιλογής και χονδρικής ενοικίασης γραμμής(ΧΕΓ) να διατηρήσουν τους πελάτες τους. Σημειώνεται επίσης ότι οι πλειοψηφία των πελατών με ΧΕΓ λαμβάνουν και ευρυζωνικές υπηρεσίες.

82 Όπως παρουσιάστηκε στο ΓΕΡΗΕΤ στις 3 Φεβρουαρίου 2015

83 Στις 30/6/2015 υπήρχαν 3313 γραμμές.

84 Επεξηγηματικό Έγγραφο ΕΕ SWD(2014) 298 σελ 23

4.2.2 Οικονομίες κλίμακας, σκοπού και πυκνότητας

Κατά την παροχή τηλεφωνικών υπηρεσιών, ένας εγκατεστημένος φορέας όπως η CYTA επωφελείται γενικά από οικονομίες κλίμακας, σκοπού και πυκνότητας λόγω του μεγέθους και της αρχιτεκτονικής του εγκατεστημένου δικτύου του. Οι οικονομίες αυτές μπορεί να συνίστανται, π.χ., σε χαμηλότερο κόστος διαβίβασης ή λιγότερα στάδια μεταγωγής.

Εάν εξετάσουμε μόνο την παροχή τηλεφωνικών υπηρεσιών, οι οικονομίες κλίμακας καθίστανται πολύ σημαντικές. Ιδιαίτερα στις ώριμες αγορές, όπως ο ανταγωνισμός έχει οδηγήσει τις τιμές σε πολύ ανταγωνιστικά επίπεδα και έχει συμπίεσει τα περιθώρια κέρδους, οι οικονομίες κλίμακας δίνουν στον εγκατεστημένο φορέα ένα σημαντικό πλεονέκτημα κόστους σε σχέση με τους νεοεισερχόμενους φορείς. Το πλεονέκτημα αυτό καθιστά μη κερδοφόρα, τις περισσότερες φορές, την εγκατάσταση αυτόνομων εναλλακτικών τοπικών δικτύων μέχρι τον τελικό χρήστη.

Όμως ρυθμιστικές υποχρεώσεις, όπως π.χ. η παροχή κοστοστρεφούς πρόσβασης στο δίκτυο, μειώνουν σημαντικά το πλεονέκτημα κόστους που θα είχε κανονικά ο εγκατεστημένος φορέας, τουλάχιστον σε ότι αφορά το κόστος του δικτύου. Επί πλέον, εάν οι εναλλακτικοί φορείς πετύχουν υψηλότερο επίπεδο αποτελεσματικότητας σε σχέση με τον εγκατεστημένο φορέα, σε ότι αφορά την εμπορική προώθηση των προϊόντων τους στη λιανική αγορά, τότε τα πλεονεκτήματα κόστους από τις οικονομίες κλίμακας του εγκατεστημένου φορέα θα μειωθούν ανάλογα.

Με βάση την προσέγγιση modified Greenfield μπορούμε επομένως να συμπεράνουμε ότι στην υπό εξέταση αγορά οι εναλλακτικοί παροχείς δεν θα αντιμετωπίσουν μεγάλο ανταγωνιστικό μειονέκτημα σε σχέση με την CYTA εφόσον έχουν την δυνατότητα να παρέχουν διάφορες υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών συμπεριλαμβανόμενης και της σταθερής πρόσβασης για την διενέργεια κλήσεων.

4.2.3 Συμπέρασμα

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, ο ΕΡΗΕΤ θεωρεί η παρουσία υψηλών και μη παροδικών φραγμών εισόδου στην αγορά πρόσβασης στο δημόσιο δίκτυο σε σταθερή θέση μειώνονται σημαντικά.

4.3 Κριτήριο 2: Διάρθρωση αγοράς που δεν τείνει προς την κατεύθυνση αποτελεσματικού ανταγωνισμού μέσα στον σχετικό χρονικό ορίζοντα

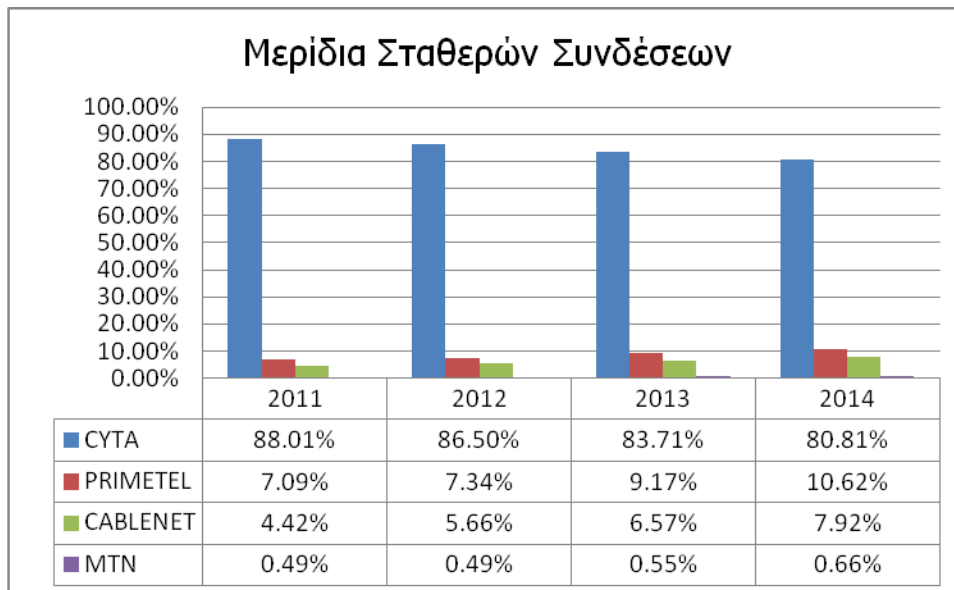
Ακόμη και όταν μια αγορά χαρακτηρίζεται από υψηλούς φραγμούς εισόδου, άλλοι διαθρωτικοί παράγοντες της συγκεκριμένης αγοράς ενδέχεται να συνεπάγονται ότι αυτή δεν παύει να τείνει προς πραγματικό ανταγωνισμό εντός κατάλληλου χρονικού ορίζοντα. Η τάση προς πραγματικό ανταγωνισμό προϋποθέτει ότι η αγορά θα περιέλθει στην κατάσταση πραγματικού ανταγωνισμού, χωρίς εκ των προτέρων ρύθμιση, είτε εντός της περιόδου ανασκόπησης ή αργότερα, υπό τον όρο ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου ανασκόπησης, είναι διαθέσιμα σαφή αποδεικτικά στοιχεία θετικής δυναμικής της αγοράς. Η δυναμική της αγοράς μπορεί, για παράδειγμα, να οφείλεται στις τεχνολογικές εξελίξεις ή στην σύγκλιση προϊόντων και αγορών που ενδεχομένως ασκεί ανταγωνιστικές πιέσεις μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διακριτές αγορές προϊόντων.

Ο ΕΡΗΕΤ θα λάβει υπόψη τα πιο πάνω στην εξέταση της διάρθρωσης της αγοράς για να διαπιστωθεί εάν τείνει προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό.

4.3.1 Μεριδία αγοράς

Η τάση των μεριδίων αγοράς αποτελεί την πρώτη ουσιαστική ένδειξη για το αν μία αγορά τείνει προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Η διατήρηση υψηλού μεριδίου αγοράς αποτελεί ένδειξη ύπαρξης σημαντικής ισχύος του συγκεκριμένου παροχέα.

Γράφημα 6: Μεριδια Σταθερών Συνδέσεων

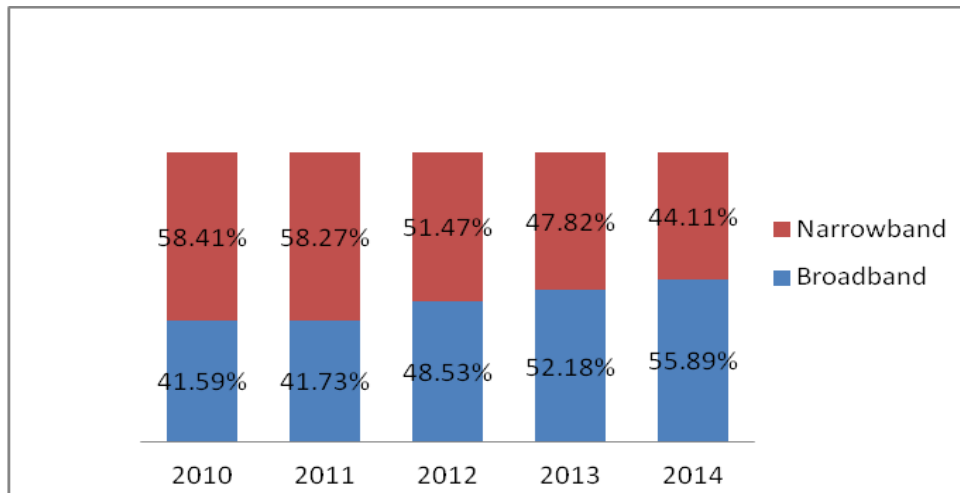
Στο πιο πάνω γράφημα,⁸⁵ το μερίδιο της CYTA εξακολουθεί να βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα, παρά την σταθερή (αλλά σχετικά αργή) αύξηση του ποσοστού των εναλλακτικών παροχών, κάτι που ενισχύει την έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην αγορά πρόσβασης για την παροχή τηλεφωνικών υπηρεσιών.

Σήμερα, το δίκτυο του εγκατεστημένου παροχέα (CYTA) περιλαμβάνει περίπου 500,000 (ενεργές και μη ενεργές) PSTN συνδέσεις⁸⁶ με σχεδόν πλήρη εθνική γεωγραφική κάλυψη. Το εκτεταμένο αυτό δίκτυο αναπτύχθηκε από τον εγκατεστημένο παροχέα (CYTA) κατά τη διάρκεια σημαντικής χρονικής περιόδου και ως επί το πλείστον κατά την περίοδο του μονοπωλίου της (μέχρι το 2003) για την παροχή υπηρεσιών τηλεφωνίας και δεδομένων στην Κύπρο.

85 Οι σταθερές συνδέσεις αποτελούνται από PSTN και ISDN μέσω χάλκινων καλωδίων (συμπεριλαμβανομένης της αδεσμοποίητης πρόσβασης στον τοπικό βρόχο) και ομοαξονικών καλωδίων, και αφορούν την παροχή τηλεφωνικών υπηρεσιών είτε από μόνες τους είτε σε πακέτα κυρίως μαζί με διαδίκτυο.

86 Πηγή ερωτηματολόγια παροχών.

Γράφημα 7: Ποσοστό Συνδρομητών Στενοζωνικών και Ευρυζωνικών Συνδέσεων CYTA

Παρά την αύξηση των ευρυζωνικών συνδέσεων των πελατών τόσο του εγκατεστημένου παροχέα όσο και των άλλων παροχέων μεγάλο ποσοστό των συνδρομητών της CYTA⁸⁷ είναι συνδρομητές έχουν μόνο στενοζωνική σύνδεση. Όμως η δυνατότητα στη CYTA να ενεργεί ανεξάρτητα από τον ανταγωνισμό και του καταναλωτές περιορίζεται με την προσφορά του naked xdsl⁸⁸ μέσω δικτύων IP όπως περιγράφεται πιο πάνω και με τις πρόνοιες της Απόφασης Επιτρόπου ΚΔΠ 318/14 περί Καθορισμού του πεδίου της Καθολικής Υπηρεσίας Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών που μεταξύ άλλων επιβάλλει στον καθολικό παροχέα να παρέχει σύνδεση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε προσιτές τιμές.

4.3.2 Συμπέρασμα

Ο ΕΡΗΕΤ είναι της άποψης η τάση της αγοράς και οι μελλοντικές εξελίξεις που αναμένονται στην χρονική περίοδο των δύο χρόνων θα διαφοροποιήσουν την κατάσταση στην αγορά και δεν θα πληρούται το δεύτερο κριτήριο ότι η αγορά δεν τείνει προς την κατεύθυνση αποτελεσματικού ανταγωνισμού.

⁸⁷ Βλ. γράφημα 8

⁸⁸ Στην αγορά ευρυζωνικής πρόσβασης εφαρμόζεται το τεστ συμπίεσης τιμών για τις προσφερόμενες τιμές του εγκατεστημένου παροχέα.

4.4 Κριτήριο 3: Ανεπάρκεια της εφαρμογής μόνον της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού για την αντιμετώπιση των αδυναμιών της αγοράς

Σύμφωνα με τη Σύσταση της 17 Δεκεμβρίου του 2007⁸⁹, αλλά και την Σύσταση της 9^{ης} Οκτωβρίου 2014⁹⁰ η απόφαση κατά πόσον μια αγορά επιδέχεται εκ των προτέρων ρύθμιση (ex-ante) εξαρτάται επίσης και από την εκτίμηση σχετικά με την επάρκεια ή μη της Νομοθεσίας περί Ανταγωνισμού για την αντιμετώπιση των αδυναμιών της αγοράς που συνδέονται με την εκπλήρωση των δύο πρώτων κριτηρίων. Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 3 της οδηγίας 2002/2/21/EK, εκ των προτέρων κανονιστικές υποχρεώσεις επιβάλλονται μόνο σε αγορές που δεν είναι ανταγωνιστικές. Όπως εξηγείται στην αιτιολογική σκέψη 27 της οδηγίας, πρόκειται για αγορές στις οποίες μία ή περισσότερες επιχειρήσεις διαθέτουν σημαντική ισχύ στην αγορά και όπου δεν αρκούν μόνο επανορθωτικά μέτρα βάσει του εθνικού και ευρωπαϊκού δικαίου του ανταγωνισμού για την αντιμετώπιση του προβλήματος που έχει εντοπισθεί.

Συνήθως η νομοθεσία περί ανταγωνισμού υφίσταται και δρα αφού μια κατάσταση έχει επιφέρει τις αρνητικές επιπτώσεις μιας αντι-ανταγωνιστικής συμπεριφοράς.

Η Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού αυτεπάγγελτα ή μετά από καταγγελία εξετάζει υποθέσεις για να εξακριβώσει εάν έχουν επέλθει αθέμιτες πρακτικές που βλάπτουν τον ανταγωνισμό σε μία αγορά. Όταν διεξαχθεί η έρευνα, η διάρκεια της οποίας ποικίλει ανάλογα με την πολυπλοκότητα των πιθανολογούμενων παραβάσεων που εξετάζονται, η Επιτροπή έχει την εξουσία να διατάξει τον τερματισμό της παράβασης, να επιβάλει όρους και μέτρα συμπεριφοράς και/ή διαρθρωτικού χαρακτήρα, καθώς επίσης και να επιβάλει διοικητικό πρόστιμο στην υπό εξέταση επιχείρηση (παροχέα υπηρεσιών).

Στην περίπτωση της αγοράς της στενοζωνικής πρόσβασης ο ΕΡΗΕΤ είναι της άποψης ότι οι αναμενόμενες τεχνολογικές και οικονομολογικές εξελίξεις μέσα στην περίοδο που μεσολαβεί μέχρι την επόμενη ανάλυση της σχετικής αγοράς κανένας παροχέας δεν θα συμπεριφέρεται σε σημαντικό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές του, τους πελάτες τους και τελικά τους καταναλωτές.

89 Ημ.17/12/2007

90 Ημερ. 9/10/14

4.4.1 Συμπέρασμα

Ο ΕΡΗΕΤ είναι της άποψης ότι η τάση στην αγορά και οι μελλοντικές εξελίξεις που αναμένονται στην χρονική περίοδο των δύο χρόνων θα διαφοροποιήσουν την κατάσταση στην αγορά και δεν θα πληρείται το τρίτο κριτήριο για ανεπάρκεια της εφαρμογής μόνο της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού για την αντιμετώπιση των αδυναμιών της αγοράς.

4.5 Γενικό συμπέρασμα ως προς την αγορά πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση

Σε ότι αφορά την Αγορά Πρόσβασης στο Δημόσιο Σταθερό Τηλεφωνικό Δίκτυο σε Σταθερή Θέση ο ΕΡΗΕΤ πιστεύει ότι η σχετική αγορά δεν επιδέχεται εκ των προτέρων (ex-ante) ρύθμιση, αφού δεν ικανοποιεί σωρευτικά τα τρία κριτήρια που παρουσιάζονται πιο πάνω.

ΜΕΡΟΣ 5 ΑΠΟΣΥΡΣΗ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

5.1 Εισαγωγή

Με δεδομένο τον ορισμό της σχετικής αγοράς, της γεωγραφικής τους διάστασης και την εξέταση των τριών κριτηρίων για την αγορά πρόσβασης σε σταθερή θέση ο ΕΡΗΕΤ προτείνει την απόσυρση των ρυθμιστικών υποχρεώσεων που υφίστανται.

5.2 Σημερινό Ρυθμιστικό Πλαίσιο

Στον 2^ο κύκλο αναλύσεων αγοράς ο ΕΡΗΕΤ καθόρισε την CYTA ως Οργανισμό με Σημαντική Ισχύ⁹¹ στην Αγορά Πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες, χωρίς διάκριση ανάμεσα σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες που περιλάμβανε:

- (α) Χαμηλής ζώνης στενοζωνική πρόσβαση που περιλαμβάνει την πρόσβαση μέσω PSTN και ISDN BRA (Βασικού ρυθμού 2B+D), και
- (β) Υψηλής ζώνη στενοζωνική πρόσβαση που περιλαμβάνει την πρόσβαση μέσω ISDN PRA (Πρωτεύοντος ρυθμού 30B+D).

Επιβλήθηκαν δε οι ακόλουθες ρυθμιστικές υποχρεώσεις:

- (α) Υποχρέωση για παροχή υπηρεσίας επιλογής και προεπιλογής φορέα,
- (β) υποχρέωση Παροχής Χονδρικής Ενοικίασης Γραμμής (Wholesale Line Rental – WLR),
- (γ) υποχρέωση πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου και πρόσθετων ευκολιών δικτύου για σκοπούς παροχής των υπηρεσιών επιλογής / προεπιλογή φορέα και χονδρικής ενοικίασης της γραμμής (Wholesale Line Rental-WLR),
- (δ) υποχρέωση διαφάνειας μέσω της παροχής πληροφοριών και της δημοσίευσης Υποδείγματος Προσφοράς για Παροχή Υπηρεσίας Επιλογής και Προεπιλογής φορέα και για Παροχή Χονδρικής Ενοικίασης Γραμμής,

91 Α.Ε. 09/2010

- (ε) υποχρέωση αμεροληψίας (μη διάκρισης) σε ότι αφορά την παροχή των υπηρεσιών επιλογής και προεπιλογής φορέα και χονδρικής ενοικίασης γραμμής σε ενδιαφερόμενους Παροχείς,
- (στ) υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού όσον αφορά τις υπηρεσίες που παρέχονται από την CYTA σύμφωνα με τις πιο πάνω υποχρεώσεις (α) και (β),
- (ζ) υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης, και
- (η) απαγόρευση Ομαδοποίησης Προϊόντων και Υπηρεσιών χωρίς εύλογη αιτία (Prohibition of unreasonable bundling of products and services).

5.3 Συνέπειες Υφιστάμενης Ρύθμισης

Με την απελευθέρωση της αγοράς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και μέχρι τον προηγούμενο κύκλο εξετάσεων των αγορών ο στόχος του ΕΡΗΕΤ μέσω της επιβολής ρυθμιστικών υποχρεώσεων ήταν να δραστηριοποιηθούν άμεσα στην αγορά εναλλακτικοί παροχείς και να προσφέρουν τηλεφωνικές υπηρεσίες χρησιμοποιώντας το δίκτυο της CYTA μέσα από συμφωνίες διασύνδεσης και επιλογής-προεπιλογής φορέα.

Για να αντιμετωπισθούν συμπεριφορές που δημιουργούν στρέβλωση της αγοράς και εμποδίζουν την ανάπτυξη του υγιούς ανταγωνισμού όπως αυξημένες χρεώσεις σε υπηρεσίες οι οποίες στο παρόν στάδιο προσφέρονται μονοπωλιακά από την CYTA και αποτελούν βασικές εισροές για τον οργανισμό, και μειωμένες λιανικές τιμές σε ανταγωνιστικές υπηρεσίες με αποτέλεσμα να συμπίεζονται σημαντικά τα περιθώρια κέρδους του ανταγωνισμού, ο ΕΡΗΕΤ, στους προηγούμενους κύκλους εξέτασης της αγοράς, επέβαλε τη συνέχιση των ρυθμιστικών υποχρεώσεων συμπεριλαμβανόμενης της υποχρέωσης για παροχή χονδρικής ενοικίασης της γραμμής.

Επιβλήθηκαν στον προηγούμενο κύκλο εξέτασης αγοράς ρυθμιστικές υποχρεώσεις, όπως π.χ. η παροχή κοστοστρεφούς πρόσβασης στο δίκτυο για σκοπούς κλήσεων μέσω (προ)επιλογής, που μειώνουν σημαντικά το πλεονέκτημα κόστους που θα είχε κανονικά ο εγκατεστημένος φορέας, τουλάχιστον σε ότι αφορά το κόστος του δικτύου.

Με την επιβολή κατωτάτου ορίου, όσον αφορά την υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης, στόχος του ΕΡΗΕΤ ήταν να περιορίσει φαινόμενα συμπίεσης τιμών μεταξύ χονδρικών και λιανικών τιμών. Με την απαγόρευση της ομαδοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών κάτω από ορισμένες

προϋποθέσεις⁹² η CYTA δεν θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί την οριζόντια και κάθετη παρουσία της στην αγορά, περιορίζοντας έτσι τον ανταγωνισμό.

5.4 Αξιολόγηση Επιπτώσεων Απόσυρσης Ρυθμιστικών Υποχρεώσεων

Ο ΕΡΗΕΤ πιστεύει ότι η εμπειρία των τελευταίων εννέα (9) ετών κατά τα οποία απελευθερώθηκε η αγορά των ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην Κύπρο έχει δείξει ότι η απόκτηση ικανοποιητικού μεριδίου αγοράς στην σταθερή τηλεφωνία από τους εναλλακτικούς είναι πολύ δύσκολος στόχος.

Αυτό, εν μέρει, μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι η CYTA σαν παραδοσιακός παροχέας, λειτουργούσε σε μονοπωλιακό περιβάλλον για πολλά χρόνια και έχει αποκτήσει όλα τα πλεονεκτήματα που συνεπάγονται από το καθεστώς αυτό, όπως οικονομίες κλίμακας και φάσματος, κάθετη δραστηριοποίηση, ανεπτυγμένο δίκτυο διάθεσης και πωλήσεων, και άλλα. Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας που επιδρά αρνητικά στον ανταγωνισμό στη σταθερή τηλεφωνία⁹³, είναι η επικέντρωση των πιο οικονομικά δυνατών εναλλακτικών οργανισμών στην αγορά ευρυζωνικών υπηρεσιών με την παροχή υπηρεσιών γρήγορου διαδικτύου και τηλεόρασης⁹⁴ υπηρεσίες που προσφέρουν μεγαλύτερα περιθώρια κέρδους παρά η απλή σταθερή τηλεφωνία η οποία μειώνεται σταθερά κάθε χρόνο.

Ο ΕΡΗΕΤ συμφωνεί με το γεγονός ότι υπάρχει μια πιθανή ανταγωνιστική πίεση για την πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο από άλλες υπηρεσίες ή τεχνολογίες. Η αναμενομένη μετάβαση από PSTN σε 'all-IP' δίκτυο σε χρονικό ορίζοντα δύο χρόνων και η προσφορά naked dsl από τον εγκατεστημένο παροχέα προσφέρει τη δυνατότητα για παροχή αυτόνομης υπηρεσία VoIP ακόμα και σε περιοχές με χαμηλή πυκνότητα συνδρομητών αλλά και τη δημιουργία υποκατάστατων προϊόντων που μπορούν να ανταγωνιστούν τα προϊόντα και υπηρεσίες του εγκατεστημένου παροχέα. Επίσης πρέπει να σημειωθεί ο ανταγωνιστικός περιορισμός που η σταθερή τηλεφωνία επιδέχεται από τις υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας και υπηρεσίες ΟΤΤ που αναμένεται να ενταθούν στο σύντομο μέλλον.

Ο ΕΡΗΕΤ πιστεύει ότι με την απόσυρση των ρυθμιστικών υποχρεώσεων στην σχετική αγορά τα πιθανά προβλήματα που δυνατόν να προκύψουν μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσα από ρυθμιστικές υποχρεώσεις που εξακολουθούν να υπάρχουν στις σχετικές αγορές Χονδρικής (

⁹² Βλέπε: ΑΕ 09/2010 Παρ.14.

⁹³ Η οποία υπηρεσία βρίσκεται σε πτωτική πορεία.

⁹⁴ Βλέπε έγγραφο κοινοποίησης ΕΑ04/2012

φυσικής) πρόσβασης, Χονδρικής Ευρυζωνικής πρόσβασης και Τερματισμού, καθώς και επίσης μέσα από σχετικές αποφάσεις και διατάγματα του ΕΡΗΕΤ⁹⁵.

Σύμφωνα με το Άρθρο 16(3) της Οδηγίας Πλαίσιο, οι Ρυθμιστικές αρχές που αποσύρουν ρυθμιστικές υποχρεώσεις που επιβλήθηκαν σαν αποτέλεσμα ανάλυσης αγοράς οφείλουν να δώσουν ικανοποιητικό χρόνο ειδοποίησης σε όλα τα επηρεαζόμενα μέρη.

Ο ΕΡΗΕΤ είναι της άποψης ότι η χρονική περίοδος εφαρμογής της απόσυρσης των ρυθμιστικών υποχρεώσεων θα πρέπει να είναι τέτοια ώστε να μη δημιουργηθούν αρνητικές επιπτώσεις στους επηρεαζόμενους παροχείς, και να τους δοθεί αρκετός χρόνος προσαρμογής στα νέα δεδομένα. Ως εκ τούτου ο ΕΡΗΕΤ θεωρεί ότι ένα διάστημα τριών μηνών αποτελεί την κατάλληλη περίοδο μετάβασης πριν την τελική απορρύθμιση της σχετικής αγοράς⁹⁶. Ο ΕΡΗΕΤ θα παρακολουθεί την όλη εξέλιξη και θα επεμβαίνει εκ νέου, όπου το κρίνει αναγκαίο.

95 Πχ. Διάταγμα Συνεγκατάστασης 247/13,Αποφαση Καθολικής Υπηρεσίας ΚΔΠ 318/2014, Απόφαση ex-ante Αξιολόγηση δεσμοποιημένων λιανικών προσφορών ΚΔΠ 27/2015.

96 Οι απόσυρση των ρυθμιστικών υποχρεώσεων δεν σημαίνει ότι οι υπηρεσίες που προσφέρονται σήμερα (επιλογή/προ επιλογή, χονδρική ενοικίαση) θα παύσουν να υφίστανται χωρίς διαπραγμάτευση μεταξύ των μερών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α – Επιστολή Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β – Ερωτηματολόγιο προς Παροχείς

Ερωτηματολόγιο
Σταθερής Τηλεφωνίας

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ – Απαντήσεις Παροχών στο Ερωτηματολόγιο του
Παραρτήματος Β**

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ – Γλωσσάριο

«**Δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο**» σημαίνει δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών που χρησιμοποιείται για την παροχή τηλεφωνικών υπηρεσιών προσιτών στο κοινό. Υποστηρίζει τη μεταφορά προφορικών επικοινωνιών μεταξύ τερματικών σημείων δικτύων, καθώς και άλλες μορφές επικοινωνίας, όπως τηλεομοιοτυπία και δεδομένα.

«**Ευρωπαϊκή Επιτροπή**» σημαίνει την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

«**Κλήση**» σημαίνει τη σύνδεση που επιτυγχάνεται μέσω δημόσια διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιτρέπουν την αμφίδρομη επικοινωνία ομιλίας.

«**Κοινόχρηστο Τηλέφωνο**» σημαίνει τηλέφωνο διαθέσιμο στο κοινό εν γένει, για τη χρήση του οποίου μπορεί να απαιτείται χρήση κέρματος ή/και πιστωτικής/χρεωστικής κάρτας ή/και προπληρωμένης κάρτας, συμπεριλαμβανομένων των καρτών που χρησιμοποιούνται με κώδικα επιλογής.

«**Μη Γεωγραφικός Αριθμός**» σημαίνει τον αριθμό που περιλαμβάνεται στο Σχέδιο Τηλεφωνικής Αριθμοδότησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και δεν είναι γεωγραφικός αριθμός. Συμπεριλαμβάνει μεταξύ άλλων, αριθμούς κινητών τηλεφώνων, αριθμούς ατελούς κλήσης και αριθμούς υπερτιμημένων κλήσεων.

«**Παροχέας**» σημαίνει πρόσωπο που παρέχει ή είναι εξουσιοδοτημένο να παρέχει δίκτυο και/ή υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή συναφείς διευκολύνσεις προς το κοινό.

«**Πρόσβαση**» σημαίνει τη διάθεση ευκολιών ή/και υπηρεσιών σε άλλο πρόσωπο βάσει καθορισμένων όρων, σε αποκλειστική ή μη βάση, για τον σκοπό παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων που οι ευκολίες και/ή υπηρεσίες χρησιμοποιούνται για την διανομή υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας ή υπηρεσιών περιεχομένου ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών.

«**Σχέδιο Τηλεφωνικής Αριθμοδότησης Κυπριακής Δημοκρατίας**» σημαίνει το σχέδιο που ετοιμάζει, εκσυγχρονίζει, δημοσιεύει και διαχειρίζεται το Γραφείο και το οποίο καθορίζει τη σειρά των αριθμών που πρέπει να χρησιμοποιηθεί κατά τη δρομολόγηση επικοινωνιών σε συγκεκριμένες τοποθεσίες, τερματικά πρόσωπα ή λειτουργίες σε δημόσια δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών,

καθώς και επίσης και τους όρους, προϋποθέσεις και τέλη εκχώρησης, κράτησης και χρήσης των σειρών αριθμών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε – Έρευνες Αγορών Οικιακών και Επιχειρηματικών Καταναλωτών

Έρευνα Οικιακών
Καταναλωτών

Έρευνα
Επιχειρηματικών Κατα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ – Έγγραφο Σχολίων Παροχών στη Δημόσια Διαβούλευση

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ